പുരാണചന്ദ്രിക

കെ. എം. കുഞ്ഞുലക്ഷ്മികെട്ടിലമ്മ.

B. V. Book Depot,
TRIVANDRUM.
1926.

പുരാണചന്ദ്രിക

ഗ്രന്ഥകർത്രി

കെ. എം. കുഞ്ഞുലക്ഷ്മികെട്ടിലമ്മ.

പ്രകാശകൻ

കുളക്കുന്നത്തു ശങ്കരമേനോൻ

കമലാലയപ്രസ്സ്,

തിരുവനന്തപുരം.

൧൧൦൧

വില അണ /൨

തിരുവനന്തപുരം

ബി. വി. ബുക്ക്ഡിപ്പോ പ്രവർത്തകന്മാക്കുവേണ്ടി

"കമലാലയ" പ്രസ്സിൽ

അച്ചടിപ്പിച്ചതു്

൧-ാംപതിപ്പു് കാപ്പി ൫൦൦.

പുരാണചന്ദ്രിക

മഹദ്ദർശനഫലം

ഒന്നാംഭാഗം.

(കേക)

ആദിനായകൻ, നിത്യൻ, നിഷ്കളൻ, നാരായണ-
നാദിതേയാരാധിതപാദപങ്കജദ്വയൻ,
പള്ളികൊള്ളുവതെന്നുമെന്നമ്പിയിങ്കലാണെ-
ന്നുള്ളിലുള്ളഹംകൃതി തള്ളിവന്നീടുംപോലെ,
തച്ചലച്ചേരമ്പിയും, തത്തിയും, തുള്ളമ്പിയു-
മച്ഛശോഭനം, ദുഗ്ദ്ധസാഗരം വിളങ്ങുന്നു;
ശ്രീവരസ്മിതംപോലെ പാണ്ഡുരപ്രസന്നമായ്
പീവരം, മണൽപ്പുറം, പാവനം, പ്രശോഭിപ്പൂ;
ആഗമപ്പൊരുളായ ദേവനെസ്സേവിക്കുവാ-
നാഗതരാകും നാനാ താപസജനത്തിനെ
ധാവള്യം വിളയുന്ന പാൽനുരപ്പകിട്ടിനാൽ
കേവലം കറയററ കോമളസ്മേരം തൂകി,
ഭംഗസംഗമോദിതതുംഗനിസ്വനച്ഛലാൽ
ഭംഗമററനാരതം മംഗളഗീതംപാടി,
ഉച്ചലൽത്തരംഗങ്ങളാകുമക്കരങ്ങളാ-
ലച്ഛിന്നപ്രമോദേന സൽക്കരിച്ചെതിരേൽക്കും
ക്ഷീരവാരിധി കണ്ടു, കോൾമയിർക്കൊണ്ടും, ചിദാ-
കാരനാം ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചാൻ ശ്രീനാരദൻ:—
"ശ്രീപതേ! ചിദാകൃതേ! ദൈവമേ! ചതുർവേദ-
ദീപമേ! ജഗൽപ്രഭോ! പാലയ കൃപാലയ!
താരകാരാതിമുമ്പാമുമ്പരും വിരയുന്ന
താരകബ്രഹ്മാത്മക! സംസാരസന്താരക!

ഭാർഗ്ഗവീകരളിതകലൂർജ്ജിതസ്മരശരം,
ഭാഗ്യവാന്മാരിൽപ്പരിപൂർണ്ണകാരുണ്യാമൃതം,
മൂക്കപരാമരക്കരിൽ തീപ്പൊരി, ബുധാവലി-
ക്കാക്കമാം ദിവ്യൗഷധ,മീദൃശം വിഹരിക്കും
നിൻകരികടകക്കണ്ണൊന്നെങ്കലും പാഞ്ചാടിച്ചു
സങ്കടമറുത്താലും, പങ്കസംകുലാപഹ!
തത്ത്വവേദികളുടെ ചിത്തപീഠത്തിന്മേലും,
ഉത്തമഗോപാംഗനാവാർമുലത്തടത്തിലും,
ധന്യനാം മഹാബലിതന്നുടെ ശീർഷത്തിലും
മിന്നമത്തൃപ്പാദമാണനാഥം മമാശ്രയം;
മായയാം വലവീശിപ്പാതകാശയരെക്കൊ-
ണ്ടായതും കളിപ്പിക്കമായതവിലോചന!
ശ്രീധര! പുരന്ദരസോദര! ധരാധാര!
മേദുരദയാകര! പുരുഷോത്തമ! മുരാററി!"
ഇത്തരം ദൃഢഭിവൽക്കരണൻ, ശ്രീനാരദ-
നത്തരോത്തരം ഹരിസ്തവമുച്ചരിക്കവേ,
നേത്രഗോചരനായ ഭഗവാൻ വിശ്വംഭര-
നാത്തകൌതുക,മാശീർവദിച്ചു, ചോദിച്ചിതു:—
"വല്ലകീധര! ഭവാൻ പോരുവാൻ വിശേഷിച്ചു
വല്ല കാരണമുണ്ടോ? ചൊല്ലുക, തപോനിധേ!"
മുഴക്കും വാത്സല്യത്താൽ മൊഴിയും വിളവോട-
പ്പൊഴുതാ ബ്രഹ്മാത്മജൻ തൊഴുകയ്യുമായ് ചൊന്നാൻ:—
"കർമ്മകാണ്ഡത്തിലുള്ളൊരദ്ധ്യായം, മഹാലോക-
ധർമ്മസാധകം മമ സംശയഗ്രസ്തം, നാഥ!
വിശ്രുതപുണ്യത്തിനു രാജവീഥിയാം മഹ-
ദ്ദർശനമെന്നല്ലയോ ശാസ്ത്രമുൽഘോഷിക്കുന്നു?
എന്നുമേ, താന്താൻ ചെയ്യും പാപപുണ്യങ്ങളൊന്നു
തന്നെയാണല്ലൊ തനിക്കാർത്തിയും, സുഖാപ്തിയും,
സാധുസന്ദർശനത്താൽ കന്മഷമകലുന്ന-
തേതൊരുവഴിക്കാവാ,മീവിധംവിചാരിച്ചാൽ?
ഭോഷത്വമെന്നാകിലും സംശയം തീരുന്നതു
മോക്ഷജ്ഞന്മാരിൽനിന്നാണെങ്കിലേ ഫലമുള്ളൂ;

കല്ലയും കനകവുമൊന്നുപോൽ ധനഞ്ജയ-
നർപ്പിച്ചീട്ടാൽപ്പരിപൂതഭസ്മമായ്ത്തീരുന്നില്ലേ?"
സരസീരുഹേക്ഷണൻ ചിരിച്ചു മുനീന്ദ്രനോ-
ടരുളീടിനാൻ:—"തവ സന്ദേഹം, രസാവഹം;
അത്രനിന്നഞ്ചുകാതം ദൂരത്തു ചെന്നാലുണ്ടാം
ഉത്തരപ്രദേശത്തിലശ്വത്ഥദ്രുമമേകം;
പച്ചിലകൊണ്ടു മൂടിച്ചുറവുമേ തഴയ്ക്കുമ-
ത്യുച്ചമാംശാഖാളിയാലഭ്രഗക്കാലംബമായ്
വൃക്ഷരാജനെക്കാണാം, മക്ഷിശീതളം, രണ്ടു-
പക്ഷമില്ലവനിക്കു വെൺകററക്കുടപോലെ,
ആടലേററിരിക്കുവാനാലയമില്ലാ,തതിൻ-
ചോടെയരങ്ങൊരു ചെറുകീടമുണ്ടിഴയുന്നു;
ജീവിതമനേകനാളാവഹിച്ചതിനാലാ-
ജ്ജീവിയിൽപ്പുണ്യാരവശം ലേശവുമില്ലെന്നില്ല;
കാണിയും വൈകാതെ ചെന്നതിനോടനുകമ്പ
കാണിച്ചു കൊണ്ടാടി,നിസ്സംശയം ചോദിച്ചാലും;"
"ശരി"യെന്നരിയാടി,ശ്ശാർങ്ങിയെ വണങ്ങിയു-
ത്തരദേശത്തെ നോക്കി നടന്നു വിധിസുതൻ;
കിട്ടിയതശിപ്പാനായ് ത്രാണിയ,ററനവധി
പട്ടിണികിടക്കയാൽ പുഷ്ടിയും കുറവായി,
സ്വതവേ വാർദ്ധക്യത്താൽ വിവശപ്പെട്ടും മെയ്യിൽ-
പ്പഥികാവലിപാദം പതിഞ്ഞുമുറിഞ്ഞുമേ,
നിണമാടിയും, മന്ദമിഴയും നേരത്തൊന്നാ-
യണയും പിപീലികാബാധയും സഹിച്ചുമേ,
ജീവിതായോധനത്തിനായുധമെന്യേ മഹാ-
പാവ! മാപ്രകൃതിയാം തള്ളിയ പൈതൽപോലെ,
താപമാന്നുഴന്നീടും പുഴവെത്തത്ര —ശാന്തം
പാപ!മുജ്ജ്വഴിയവേ താപസൻ പാർത്താനപ്പോൾ;
അക്ഷണം മൃതിപ്പെട്ടു കൃമി! തൻമിഴിക്കു ദു-
ർല്ലക്ഷണമെന്നു മുനിപുംഗവൻ നിരൂപിച്ചാൻ,
കുണ്ഠഭാവവും പൂണ്ടു മണ്ടിപ്പോയുടനെ വൈ-
കുണ്ഠനോടറിയിച്ചാൻ കണ്ടതു മുഴുവനും:—

"ഇന്ദിന്ദിരാഭ! രമാമന്ദിര! ജനാർദ്ദന!
നിന്നുടെ നിയോഗത്താൽ പ്രാണവേദന കണ്ടേൻ,
സംശയാപഹാരാർത്ഥം പോയതു വിശേഷിച്ചു
സംശയപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു ഹേതുവായെന്നേ വേണ്ടു;
ചോദ്യമോ, ചോദിക്കുവാനായീല, നിരീക്ഷിക്കെ
നിർദ്ദയം മൃത്യു കഷ്ടം! കൃമിയെത്തീണ്ടീടിനാൻ."
ചിന്മയനരുൾചെയ്തു:—മരണം പ്രകൃതിതൻ-
ധർമ്മമാണതു തടുത്തീടുവാനെളുതാമോ?
ദുഃഖമെന്തിനു? സാധോ! സംശയനിവൃത്തിക്കു
തക്കതാം മാർഗ്ഗം മറെറാന്നുപദേശിച്ചീടുന്നേൻ:—
ദക്ഷിണാശയിൽ"കന്യാകുബ്ജ"മാമടവിയിൽ,
പക്ഷിവർഗ്ഗോത്തംസമായ് ലക്ഷ്യമാമൊരു പികം
കാണിയും വൈകാതെ ചെന്നതിനോടനുകമ്പ
കാണിച്ചുകൊണ്ടാടിയിസ്സംശയം ചോദിച്ചാലും."

—o—

മഹദ്ദർശനഫലം

രണ്ടാംഭാഗം.

(കളകാഞ്ചി)

സലിലനിധിശയനനുടെ സരളമൃദുഭാഷിതം
സാദരം കേട്ടു തിരിച്ചു മുനീശ്വരൻ,
പെരിയ വഴി പലതുമഥ പരിചൊടു കടന്നുപോയ്
പേർകൊണ്ടൊരാവനശ്രീകണ്ടു പുണ്യവാൻ;
വികചതരവിവിധനവസുരഭിലസുമാവലി-
വ്യാജേന വല്ലികൾ പുഞ്ചിരിതൂകിയും,
തരുതതികൾ തലചെറുതു പവനഗമനച്ഛലാൽ
താഴ്ത്തി,പ്രഗതഭക്രമത്തിൽ വണങ്ങിയും,
കുതുകമൊടു ചെറുകിളികൾ കളകളകളാരവം
കൊഞ്ചുന്ന രീതിയിൽ സ്വാഗതം പാടിയും.
ദ്രുഹിണജനെ വിഹിതമിതിഗന്ധനശ്രുലേക്ഷ്യിമാരാം
ഭോഷേതരം ഭജിച്ചാദരിച്ചീടിനാർ;
കരടി, പുലി, കടുവ, കരി, കിടിപടലി, ക്രൂരരാം

കണ്ഠീരവങ്ങളും, ഘണ്ടാമൃഗങ്ങളും,
കണ്ണുകളുടെ കുറിയിലൊരു കുറവുകലരാതെ കൈ-
ക്കോർത്തു നൃത്താടുന്ന കാട്ടാളജാതിയും,
ദ്രുമനിരകളുരസുമളവുയരുമുരുനാദവും,
ദൈവമേ! പാർത്താൽ, ഭയാനകം! കാനനം;
അതിനിടയി,ലകമഴിയുമമിതകുതുകാവഹ-
മാകുന്ന കൂജനം കേട്ടാനൃഷീശ്വരൻ;
പ്രകൃതിയുടെ മൃദുലമധുമധുരമുരളീരവം
പാടുന്നു, നല്ലൊരു കോകിലം, പഞ്ചമം,
ശ്രുതിമിഴികളതിനുടയവസതികുറിവെച്ചുമേ
ശീഘ്രംനടന്നു തിരഞ്ഞു യതിവരൻ,
ഒടുവിലൊരു വിടപിയുടെ മുകളിലതിരുന്നുകൊ-
ണ്ടൊച്ചപ്പെടുന്നതു കാണുമാറായിതേ;
സുകൃതനിധി, മുനിമണിയെ വീക്ഷിച്ചവാറഹോ!
സാധുവാം പത്രി വെടിഞ്ഞിതു ജീവനം!!
"ദുരിതമിതു! ദുരിതഫല! മിതുകുറിയുമീവിധം
ദൈവം ചതിച്ചുമാം—എന്തൊരത്യത്ഭുതം!"
ഇതിമനസിവിധിതനയനോർക്കയാൽ പിന്നെയു-
മിന്ദിരാനാഥനെക്കണ്ടുണർത്തീടിനാൻ:—
"പുരമഥനമുഖവിനുതചരണ! കരുണാംബുധേ!
പൂർണ്ണത്രയീതനോ! പാഹിമാം, പാഹിമാം;
കലുഷഹരചരിത! തവ നെടിയമറിമായതൻ-
കൺകെട്ടുവിദ്യാവിലാസം കുറയ്ക്കണേ;
നിയതമടിപണിയുമൊരുദാസനെക്കേവലം
നട്ടംതിരിക്കുന്നതെന്തിനു? നീ, വിഭോ!
ഫണിശയന! മമ നയനസരണിയിലിളംകുയിൽ
പെട്ടുനേരം മൃതിപ്പെട്ടുപോയ്! ശ്രീപതേ!
ഇനിയുമൊരുമരണമിവനീവിധം കാണുകിൽ
ഇന്നോളമാർജ്ജിച്ച പുണ്യമാറീടുമേ!"
വിശദമൊഴി, മുരശമനനശിഥിലകൃപാഞ്ചിതം
വീണാധരനാം മുനിയോടു ചൊല്ലിനാൻ:—
"മതി,മനസി കദനമയി! പുതിയൊരു വഴിക്കു നാം
മംഗളാത്മാവേ! പരിശ്രമിച്ചീടണം;
ഉരപെരുകുമവരരിയകാര്യങ്ങളിൽജ്ജയം

ഉണ്ടാകുമവളും പ്രയതിച്ചിട്ടും, ദൃഢം;
സുരപുരിയൊടെതിർപൊരുതുമവിരളസുഖാസ്പദം,
സിന്ധുരാജ്യം പ്രവേശിക്കുക സാമ്പ്രതം,
നൃപതിയുടെ ദയിത, ബഹുസുകൃതപരിപാകമായ്
നിർഭരാനന്ദിനി, ഗർഭിണിയാണെടോ,
പെറുമമല സമയമവളനഘരുചിപൂണ്ടിട്ടും
പൂർത്തികളേക്കാരംത്തിളങ്ങും കിടാവിനെ;
തൊടരുതവനിള, യതിനുമുമ്പേ ഭവാൻ ചെന്നു
തങ്കത്തളികയിലാക്കിക്കിടത്തണം;
അശ്രുതഹരമവനരുളുമുത്തരം കേട്ടാലും
ആശ്ചര്യമങ്ങേററമുണ്ടാം, മഹാമതേ!"
അഖിലജഗദധിപനുടെ വചനസുധ സാദര-
മാസ്വാദിച്ചങ്ങു ഗമിച്ചു തപോധനൻ;
കളനടനമുടയമലർമഹിളയുടെ പൊന്മയ-
ക്കാൽച്ചിലമ്പൊച്ചയത്രാന്തം ശ്രവിപ്പതായ്,
വിമലവിധുവിധുരതയൊടൊഴിയുമഴകാർന്നിട്ടും
വെൺപുകരംപ്പൂമ്പട്ടുമെച്ചം വിരിച്ചതായ്,
നലമൊടവരവരുടയ കർമ്മങ്ങൾ ദീക്ഷിച്ചു
നാലുജാതിക്കുമിളക്കം വരാത്തതായ്,
പ്രജകളുടെ പരമസുഖപദവി പരിപൂർത്തിയായ്
പാരിച്ചസിന്ധുഭൂദേശത്തിലെത്തിയും,
യതികൾ കുലമകുടമണി,മനുജപതി ദർശനം
യാചിച്ചു പൂകിനാൻ രാജധാനിക്കകം.
വിപുലമതിനൃപതിവരനാദരിച്ചേററവും
വന്ദിച്ചു, വീരസിംഹാസനം നൽകിനാൻ.
വിനയമൊടു കഴൽ പണിയുമവനൊടു പത്തുക്കവേ
വന്ന കാര്യം മുനി വിസ്തരിച്ചീടിനാൻ;
അനുമതിയുമതിനരുളി, മാനവേന്ദ്രൻ മുനി-
ക്കാവശ്യമുള്ളതെന്നമെല്ലാമൊരുക്കിനാൻ:
പികമധുരമൊഴികളണിമാലനാം രാജ്ഞിക്ക
പത്തുമാസങ്ങളുമൊത്തു തികഞ്ഞിതു;
സുദതിയവളരിമയെഴുമൊരുസുതനെ നല്ലൊരാ-
സ്വർണ്ണത്തളികയിൽപ്പെററു യഥോചിതം;

കൊതിമുഴുകി, നിയമിയത്തു സരഭസമെടുത്തു; തൻ-
കാമാനുകൂലമിരുത്തി നിഗ്രൂഢമായ്;
നരജനനമഹിമയിഹ മുഴുവനുമറിഞ്ഞതായ്
നിഷ്കളങ്കസ്മിതം തൂകും കിടാവിനെ
പ്രണയമൊടു പലവുരുപുണർന്നുകൊ,ണ്ടാമയാ-
പേതമീവണ്ണം വചിച്ചു വശീശചരൻ:—
“കലിതമലകൊടുവിഷയബാധയേൽക്കാത്ത വെൺ-
കണ്ണാടിപോലുള്ളകക്കാമ്പെഴും ശിശോ!
ഉലകുകളെ മുഴുവനൊരു നിലയിലവലോകിക്ക-
മുൽകൃഷ്ടയോഗിയോടൊക്കും കുമാരക!
സരസിരുഹനിലയനുടെ സരളകരകൌശലം
സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്ന സൌഭാഗ്യവാരിധേ!
ഭവതു തവ ഭവുകമരെ! മൂവ്വീവചാരിതൻ-
ഭാഗ്യഃമടയ്ക്കു പൊൻവാതിലേ! പൈതലേ!
സദയ,മയി! പറക മമ സാവകാശം മഹൽ-
സന്ദർശനത്താലുളവായിടും ഫലം.”
ബഹുമതിയൊടിളനളിനകരയുഗളി കൂപ്പിയും
ബഹുപ്രമോദമുരച്ചു കിശോരകൻ:—
“ജനിമരണഭയരഹിത! ജയ ജയ മഹാമുനേ!
ജന്മം കൃതാർത്ഥമായ്ത്തീർന്നുമേ നിർണ്ണയം.
കൃതസുകൃത! പരമപദരതജനശിഖാമണേ!
കാരുണ്യശാലിൻ! പ്രസീദ, പ്രസീദ,മേ!
തവവദനകമലമഹമൊരുതവണ ദർശിച്ചു
തൽക്ഷണം തുച്ഛകീടാകൃതി തള്ളിനേൻ;
ഒരുപടവുകയറി,യഥ പികജനനമാർന്നനാം
ഓക്കാതെ വീണ്ടും തവാനനം കാൺകയാൽ
പതഗതനു പരിചിനൊടു കൈവെടിഞ്ഞിന്നിതാ
പാർത്ഥിവേന്ദ്രാത്മജനായിപ്പിറന്നു ഞാൻ;
സുഗുണഗണസദന! ഭവദീക്ഷണമിപ്പൊഴും
സാധിക്കയാ,ലററു സംസാരബന്ധനം,
ദ്രുഹിണസുത! മമ ചരിതമൊന്നു പോരുംമഹ-
ദ്ദർശനത്തിൻഫലമോർമ്മവെച്ചീടുവാൻ.”

ധൃതജലദഗഗനഭുവി തൂമിന്നൽ പോലെയും,
ധൂമത്തിൽനിന്നു ധനഞ്ജയൻ പോലെയും,
ദ്യുമണിരുചി തിരളുമൊരു തേജസ്സു ബാലൻെറ
ദേഹത്തിൽ നിന്നുടൻ മേല്പോട്ടു പൊങ്ങിനാൻ
"ഭുജഗവരശയന! പര! വരദ! നിഗമാകൃതേ!
ഭാൎഗ്ഗവീജാനേ! ജഗല്പതേ! പാഹിമാം;
ഭവസലിലനിധി നടുവിലുഴലുമിവനെ ക്ഷണം
ഭക്തചിന്താമണേ! കാത്തുകൊള്ളേണമേ;
മുറയൊടിഹ തിരുചരണമോൎക്കുന്നതിന്നു നിൻ-
മായയാലിങ്ങുള്ള മോഹമാററണമേ!"
സ്തുതിമൊഴികളിവ പലതുമരുളിയതിഭക്തനായ്
സംശയം തീൎന്നു മറഞ്ഞു മുനീശ്വരൻ.

—— (൦) ——

ശ്രീരാമനീതി

അഥവാ,

ഒരു ശാപമോക്ഷം.

ജനപാലപദം ലഘൂകരിച്ചും,
ജനകാഭീപ്സിതമാദരിക്കയാലെ,
അനവദ്യയശസ്സിരട്ടിയാക്കി
ദിനനാഥാന്വയമൌലി, രാമചന്ദ്രൻ. ൧

ഖരരാവണമുഖ്യഹിംസ ചെയ്തും;
ധരണീനന്ദിനിയാളെ വീണ്ടെടുത്തു;
വരഭൃത്യരൊടൊത്തയോദ്ധ്യയിങ്കൽ-
പ്പുരമാത്മാവെഴുന്നെള്ളി പൂൎണ്ണമോദം. ൨

സ്ഫുരദുത്തമസൽഗുണൌഘവാസൻ,
ഭരതൻ, പൂൎവ്വജപാദുകായുഗത്തെ
തരസാ രഘുപുംഗവൻെറ പൊൽപ്പൂ-
ഞ്ചരണത്തിൽത്തൊഴുതാനമിച്ചു വെച്ചു. ൩

പല ദിവ്യജനം പുകഴ്ത്തിടുന്നോ-
രലഘുശ്രീമയമാം മഹാസദസ്സിൽ,
ബലശാലിനൃപാലപീഠമേറി-
ത്തലയിൽച്ചാരുകിരീടവും ധരിച്ചു. ൪

കുലധമ്മവഴിക്കു നീതിനിഷ്ഠാ-
നിലയിൽത്താനിരുകാലുമൂന്നി വൃത്തം,
ഉലകാഴിയിലാണ്ടു മുങ്ങിയാലും,
വിലമാംവിട്ടു നിലയ്ക്കു ലാലസിക്കും. ൫

ശ്രുതിബോധവിശുദ്ധി, തത്വചിന്താ-
രതി, സത്യപ്രതിപത്തി, ധാമ്മികത്വം,
ഇനി സൽഗ്ഗുണമാന്ന കോസലത്തെ
ക്ഷിതിവാഴുന്നവർ നിരയന്നനുഗ്രഹിച്ചു. ൬

അരിയോരനുകമ്പദീനരോടു-
ണ്ടരിശബ്ദശ്രവണത്തിലില്ലതേതും;
പെരികെപ്പുകളാണ്ടു പാരിടത്തിൽ-
പ്പുരിയിൽ ക്ഷത്രിയധമ്മമുല്ലസിച്ചു. ൭

കളവില്ല, കടപ്പമില്ല, നാട്ടാ-
ക്കളവും തൂക്കവുമെങ്ങുമൊപ്പമായി;
കളനീങ്ങിയ നെൽക്കൃഷിക്കു തുല്യം
വിളയാടുന്നിതു വൈശ്യവൃത്തിയെങ്ങും. ൮

മറവറവ മഹാനുഭാവരാകും
മറയോരെപ്പരിചയ്യ്ചെയ്തുനിത്യം,
മുറപോലെ മനസ്സുഖാപ്തമാമ-
മ്മുറ പാലിച്ചു സുഖിച്ചു ശൂദ്രവർഗ്ഗം. ൯

അതിവഷ്,മകാലവഷമെന്നീ-
ഗതിയാണിന്നു കൃഷീവലക്കനത്ഥം;
പതിവായ്പ്പൊഴിയുന്ന കാലവർഷ-
സ്ഥിതിയാൽക്കർഷകരും കൃതാത്ഥരായി. ൧൦

അനഘാഭകലൎന്നലൎന്ന പുത്തൻ-
കനകപ്പൂന്തുകിൽ പൂണ്ടിടുന്നപോലെ,
ഘനമുള്ള പഴുത്ത നെൽക്കതിർക്കോ-
പ്പനവദ്യപ്രകൃതിക്കു ചന്തമേററി. ൧൧

കളസുന്ദര,മിന്ദിരാപദപ്പൊൻ-
തളകൾക്കുള്ള ശുഭപ്രണാദഘോഷം
വളരുന്നു പരം, ധനാധിപന്നൾ-
ക്കളമാടൽപ്പെട്ടുമാറു വീടുതോറും. ൧൨

കരളാം കപിയെപ്പിടിച്ചടക്കി-
പ്പരമാൎത്ഥം തിരയും തപോധനന്മാർ
ചിരബാധിതശത്രുശല്യമില്ലാ-
തുരപെറ്റങ്ങും നിയമം നടത്തിടുന്നു. ൧൩

ഖലചേഷ്ടിതരാവൊഴിഞ്ഞു, സമ്പു-
ഷ്കലപുണ്യാൎക്കനുദിച്ചു സുസ്ഥിരാഭം;
വലജിന്നഗരപ്രശസ്തിയെ ക്ഷ്മാ-
വലയക്ഷേമസമൃദ്ധി താഴ്ത്തിവെച്ചു. ൧൪

തിരുനന്ദിനിയെത്തനിക്കു വേൾപ്പാൻ
തിരുമുൽക്കാഴ്ച്ചകൊടുത്ത നന്ദികൊണ്ടോ,
കരുണാകരനബ്ധിയെ സ്വഭാഗ്യ-
ക്കരുവാം ജാനകിയെക്കണക്കെപോററി? ൧൫

ശുഭവൃത്തികളാമമാത്യവംശ-
ഷ്ഠ,രന്നീതികലാധുരന്ധരന്മാർ,
സഭയിൽപ്പിരിയാതെ സൂൎയ്യകോടി-
പ്രഭനാം രാഘവനെസ്സമാശ്രയിച്ചു. ൧൬

പ്രിയയൊത്തു പുരത്തിലും, തനിക്കും-
പ്രിയമാണഗ്രജനൊത്തരണ്യവാസം,
സ്വയമേവമുദാഹരിച്ചു തേജോ-
മയനാം തമ്പി സദസ്സിലുണ്ടജസ്രം. ൧൭

അതിവിക്രമവായ്പുകൊണ്ടു ലങ്കാ-
പതി പുല്ലെന്നകണക്കുവെച്ച വീരൻ,
ക്ഷിതികന്യകയെത്തുണച്ച ധന്യൻ,
മതിമാൻ മാരുതി കൈവണങ്ങിനിൽപ്പൂ. ൧൭

മഹിചൂടിന മഞ്ജുമാലപോലേ,
മഹിതശ്രീവിളയും പയോധിപോലെ,
വിഹിതശ്രുതനായ് വിളങ്ങി, സീതാ-
സഹിതൻ, സജ്ജനബന്ധു, സാൎവഭൌമൻ. ൧൮

പുരിയിൽച്ചിരമാവസിച്ചൊരിക്കൽ-
പ്പരിവാരാന്വിതമുന്നതപ്രതാപൻ,
പരിപാവനപുഷ്പകത്തിലേറി-
പ്പരിതോഷത്തൊടു യാത്രയൊന്നു ചെയ്താൻ. ൨൦

നരവാഹനമുത്തമായ വിശേഷാ-
ന്തരമാമംബരയാനമംബരത്തിൽ
തരണിദ്യുതിപൂണ്ടുയന്നു വേഗം;
ശരമൊന്നാഞ്ഞുവലിച്ചയച്ചപോലെ. ൨൧

സുരചാരണരാദരിച്ചു പാടും
പരമാനന്ദമയപ്രസന്നഗീതം
പരപൂരുഷയാത്രയെപ്പരക്കെ-
സ്സരസം സൎവജഗത്തിലും പരത്തി. ൨൨

ദിതിജാധിപരാക്രമിച്ചു പററി-
പ്പതിയും പാടുകളസ്തമിച്ചു കണ്ടും,
ക്ഷതിലേശമിയന്നിടാത്ത ധൎമ്മോ-
ന്നതി പാൎത്തും, കൃതകൃത്യനായി നാഥൻ. ൨൩

വഴിപോലെ വിമാനമൊട്ടു കാതം-
വഴിനില്ക്കാതെ കുതിച്ചുപോയ ശേഷം;
ഒഴിയാതെ പടൎന്നു കണ്ണയപ്പാൻ-
കഴിയാതുള്ളൊരു കാനനത്തിലെത്തി. ൨൪

"ഗമനം മതി; യീവനത്തിലംഗ-
ശ്രമമാററാനിനി നോക്ക വിശ്രമിക്കാം;"
കമലേക്ഷണനേവമോർത്തിരിക്കെ-
ക്ഷമയിൽപ്പുഷ്പകമങ്ങിറങ്ങി മന്ദം. ൧൫

പലഭീമതരുക്കളൊത്തുയർന്നും,
ഖല സത്വങ്ങളും പുളച്ചുകൂത്തടിച്ചും,
വിലസുന്ന മഹാ വനത്തിലുൾപ്പു-
ട്ടുലഘുശ്രീയവർ സഞ്ചരിച്ചു കണ്ടു. ൧൬

അരിമയ്ക്കിളമാനൊടൊപ്പമാററി-
ന്നരികിൽ കേസരി കേളിയാടിടുന്നു;
പെരിയോരുടെ മുന്നിലൈകമത്യം
പരിപാലിക്കണമെന്ന ലോകതത്വം. ൧൭

കളകോമളമേചകപ്രകാശ-
ക്കളമാമത്തിരുമേനി കാൺകയാലെ,
ഉളവായ സവർണ്ണ സൌഹൃദത്താൽ
കളകണ്ഠാവലി നൃത്തമാടിടുന്നു. ൧൮

നിപതിച്ച നവ പ്രസൂനമാലാ-
കപടംകൊണ്ടു ചുവന്ന ചേലചുററി,
സുപരിഷ്കൃത സൽഫലങ്ങളാരാ-
ലുപയോഗാർത്ഥമിടയ്ക്കു കാഴ്ചവെച്ചും; ൧൯

ഘനശാഖികളേററുരഞ്ഞു പൊങ്ങും
നിനദത്താൽ ജയമംഗളം കഥിച്ചും,
വനദേവി, വിധിക്ക തക്കവണ്ണം
വനമാലിക്കുപചാരമാചരിച്ചു. (യുഗ്മകം) ൨൦

പുരുകൌതുകപൂർവ്വമേവമെല്ലാ-
വരുമൊന്നിച്ചു രസിച്ചു ലാത്തിടുമ്പോൾ,
പുരുഷോത്തമനെ സ്തുതിച്ചു പെട്ട-
ന്നൊരുക്രൂരറൻ കഴ കാൽത്തളിക്കുവീണാൻ. ൨൧

ചിറകിട്ടു നിലത്തടിച്ചു, മാന-
ക്കറവോതി, ച്ചുടുകണ്ണുനീർ പൊഴിച്ചും,
നിറയുന്ന വിഷാദമാ,ണ്ടുരുണ്ടും,
മുറയിട്ടാ,നവ,നാത്തനിപ്രകാരം:— ൩൨

"ഭരതാഗ്രജ! ഭാർഗ്ഗവീശ! വിശ്വം-
ഭര! താപിഞ്ഛകളേബര! പ്രസീദ;
ശരണാഗതവത്സല! പ്രഭോ! ത്വ-
ച്ചരണപ്പൂമ്പൊടി മാത്രമാശ്രയം മെ. ൩൩

അകളങ്കിതസത്യരക്ഷ ചെയ്വാ-
നകതാരിൽത്തടയും തടസ്ഥമെല്ലാം
അകലെക്കളയുന്ന നീതിമാനാം
സകലവ്യാപി ഭവാൻ ജയിക്കമേന്മേൽ! ൩൪

ഫണിമെത്തയിലാണ്ടു മൂന്നുലോക-
പ്പണി ചെയ്യും പരചിൽപ്രകാശനാം നീ
ഗുണികൾക്കു തുണയ്ക്കുതാൻ മനുഷ്യാ-
ഗ്രണിയായുർവ്വരയിൽപ്പിറന്നതല്ലോ. ൩൫

ഹത ദുർന്നയ! പാട്ടുപെട്ടു കാലോ-
ചിതമാം പാർപ്പിടമൊന്നു ഞാൻ ചമച്ചേൻ;
പതഗാധിപനാമുലൂകനേകൻ
ബത! നിർല്ലജ്ജ,മതാക്രമിച്ചിരിപ്പൂ. ൩൬

പറവയ്ക്കു പരപ്പിലൈകമത്യം
കുറയും, ബാഹുബലം പ്രമാണ,മിത്ഥം
മുറ നിൻ തിരുവെൺപുകൾപ്പടത്തിൽ-
ക്കറയല്ലേ? കലി, വാഴ്ചയേറവെന്നോ? ൩൭

മമ വീടവനുള്ളതെ,ന്നലൂകാ-
ധമനോതുന്നു തരിമ്പു നാണമെന്യേ;
സമരത്തിനു ശേഷിയില്ല, സത്യ-
ക്രമമങ്ങുന്നു തിരിച്ചുതന്നിടേണം." ൩൮

കഴുവിൻപിറകെപ്പറന്നുചെന്ന-
പ്പൊഴുതാരാമപദാംബുജങ്ങൾ രണ്ടും
തൊഴുതുൽക്കടഭക്തിയിങ്കലുള്ളം
മുഴുകി, ക്രമമന്നമേവമൊന്നുണർത്തി:— ൩൯

"വിജയീഭവ രാമഭദ്ര! ദുഷ്ട-
വ്രജവിച്ഛേദക! വേദവേദ്യമൂർത്തേ!
രുജ നീക്കുമൊരിക്കലായ ത്വദ്രൂപം
ഭജനം ചെയ്യുതുതന്നെ ജന്മലാഭം. ൪൦

ഗതപാതക! പത്മനാഭ! കുക്ഷി-
സ്ഥിതലോക! പ്രണതാവനോൽസുകാത്മൻ!
ചിതമായ്ത്തിരുനാമമുച്ചരിപ്പാൻ
മൃതനായാലുമെനിക്കു തോന്നിടേണം. ൪൧

പഴിവാക്കു പറഞ്ഞു ഖഗ്ഗവ്-
ക്കുഴിയിൽച്ചാടി മനം മറന്നിടുമ്പോൾ,
ഒഴിയാതെ തുറന്നുവെച്ചിടും നിൻ-
മിഴിമൂടാൻ മുതിരുന്നു മൂഢലോകം! ൪൨

കുടിലൻ കഴുകൻ തനിച്ചു കള്ളം
മടികൈവിട്ടു തൊഴിച്ചു, തമ്പുരാനേ!
അടിയൻ സകുടുംബമൊട്ടു പണ്ടേ
കുടിപാർക്കുന്നിടമാണു, താത്ത്വബന്ധോ!" ൪൩

അരുൾചെയ്തു രഘൂത്തമൻ:—"നിനച്ചാ-
ലിതുപേക്ഷ്യം ബഹുവാശിയുണ്ടിതിങ്കൽ;
ഒരുസംശയമുണ്ടതിന്നു വേഗം
തരുമാറാകണമുത്തരം ഭവാന്മാർ. ൪൪

വ്യവഹാരമിയന്ന കൂട്ടു നിമ്മി-
ച്ചവസാനിച്ചൊരു കാലമോർമ്മയുണ്ടോ?
ജവമുത്തരമുച്ചരിച്ചു ഗൃദ്ധ്ര-
പ്രവരൻ:—"ഞാൻ പറയാം, മറിഞ്ഞപോലെ. ൪൫

നരത്രുഴിയിലുത്ഭവിച്ച നാരം തൊ-
ട്ടരച! പ്രസ്തുത നീഡമെന്നധീനം;
പരനില്ലവകാശലേശ;മേവം
പരമാൎത്ഥം; പ്രതി ക്രമണം പറഞ്ഞു:— ൪൬

“പലപാദപസസ്യജാലമെന്നാ-
ണലകിൽപ്പൊങ്ങിയ,തന്നുതൊട്ടതന്നെ,
നലമോടതുമന്നികേതനം താൻ;
ഫലവത്താകുകയില്ല ചോരവാക്യം—” ൪൭

രമണീയമൃദുസ്മിതാനനൻ, ഭൂ-
രമണൻ, സിന്ധുഗഭീര,നീ വിധത്തിൽ
ക്രമമോടവർ ചെയ്ത വാദമൊക്കെ-
ക്ഷമയിൽ കേട്ടു വിധിച്ചു, സത്യസന്ധൻ:— ൪൮

“വെറുതേ വലയേണ്ട ഗൃധ്രമേ! കേൾ
ചെറുതും വാസ്തവമില്ല നിന്റെ വാക്കിൽ;
നറുതേൻമൊഴി കൈതവസ്വഭാവം
പെരുമെന്നുള്ളതു നീ വെളിപ്പെടുത്തി. ൪൯

ധരണീരുഹജാലസംഭവാന-
ന്തരമേ പത്രരഥക്കു നീഡമുള്ളൂ;
ദുരഹംകൃതിമൂലമന്യഗേഹം
ഹരണം ചെയ്തിടുവോനതീവ ദണ്ഡ്യൻ.” ൫൦

പരാധികരമായിടും തൊഴിലെടുത്ത പക്ഷീന്ദ്രനെ-
ക്കരാളകരവാളെടുത്തുടലറുത്തു വീഴ്ത്തിടുവാൻ,
വിരാൾപ്പുരുഷനോങ്ങിടുന്നളവിലാശു കേട്ടീടിനാൻ
നിരാമയവിയദ്വച,സ്സഖില വിസ്മയാനന്ദദം:— ൫൧

“അരുതരുതു, മഹാത്മൻ! ദണ്ഡനം ദീനനായു-
ള്ളൊരു കഴുകനിവൻ പണ്ടെത്രയോ സത്യവൃത്തൻ;
നിരുപമഗുണവാനായ് ബ്രഹ്മദത്താഖ്യനായു-
ള്ളൊരു നൃപതി പിറന്നാൻ, പണ്ടു,പാരം പ്രശസ്തൻ. ൫൨

അന്നാളുൽക്കൃഷ്ടനായുള്ളൊരു മുനി, നൃപതി-
ശ്രേഷ്ഠനെക്കാണ്മവാനായ്-
ച്ചെന്നാൻ; നന്ദിച്ചു ധാത്രീപതി യതിവരനെ-
പ്പൂജചെയ്യും ദശായാം,
തന്നാതിത്ഥ്യത്തിലുണ്ടായ് ചെറുപിഴ; കുപിത-
സ്വാന്തനായ്ത്താപസേന്ദ്രൻ
ചൊന്നാനത്യുഗ്രശാപപ്രവചനം; മതിനാൽ
ഗ്ഗൃധ്രനീ ഗൃദ്ധ്രമായാൻ. ൧൭

കാകുൽസ്ഥ! ശ്രീപതേ! നിൻപദയുഗമവലോ-
കിച്ചു മുജ്ജന്മമെല്ലാ-
നാകുന്നു വൻതപം ചെയ്തിവനിവിടെ വസി-
ക്കുന്നു,താനന്ദമൂർത്തേ!
വൈകുണ്ഠാസക്തചിത്തത്തൊടു ചിരമവനീ-
പാലനം ചെയ്തു വാഴാ-
നാകുംമട്ടിൽ കൊടുത്തീടണമിവനു കൃപാ-
ലോകനം ലോകബന്ധോ!" ൧൮

ശ്രീരാമഭദ്ര,നശരീരിവചസ്സിനാലു,മ-
ത്താരാടിയക്കഴുകനെത്തഴുകി പ്രമോദാൽ;
പാരാതെ സുന്ദരസ്വരൂപോചിതവേഷമാന്നു,
നാരായണസ്മരണയാന്നു തിരിച്ചു ധന്യൻ. ൧൯

സ്ഫാരാത്ഭുതാകലിതവൃത്തമിതൊക്കെയും ക-
ണ്ടാരാൽ സ്തുതിച്ചു മരുവീടിന കൌശികന്റെ,
നേരായനുഗ്രഹമണച്ചു രഘൂദ്വഹൻ, ഭൂ-
ഭാരാപഹൻ സപരിവാരമയോദ്ധ്യ പുക്കാൻ. ൨൰

—— o ——

ഫൽഗുനശമം.

ഭീമപ്പടക്കളരിയിൽക്കരവീരരെത്തൻ-
കാമപ്പടിക്കു വിജയിച്ചു കൃതാത്ഥനായും,
ശ്രീമന്നൃപാലപദമണ്ണവു കൈവരുത്തി-
ക്ഷേമത്തിലങ്ങിനെ രസിച്ചു വസിച്ചു പാത്ഥൻ. ൧

ചമ്മട്ടി വീശിയൊരു തൃക്കര,മത്ഥവത്താം-
കമ്മപ്രകാണ്ഡമുറ വാഴ്ത്തിയ വാഗ്വിലാസം
ഇമ്മട്ടശേഷ,മതിരറ്റ യശപ്പരപ്പിൽ
കൺമഞ്ഞളിച്ചതുനിമിത്ത,മവൻ മറന്നു! ൨

ഉള്ളാന്ന ബുദ്ധിയു,മധോഗതിയും നിനച്ചാ-
ലുള്ളാപ്പരസ്പരവിദൂരമെറുമ്പുചാലാം;
കൊള്ളാതൊരമ്മദമകററിടുവാൻ, കുറിക്കു-
കൊള്ളാനെടുത്തു പലവിദ്യകളും മുകുന്ദൻ. ൩

ആരും ധനഞ്ജയനു ദുമ്മദമെപ്പൊളപ്പോൾ;
ഏറും മനസ്സിലതുവിട്ടൊഴിയാതെ വീണ്ടും;
മാറുന്നു ഭാസ്കരനുദിക്കുകി,ലെങ്കിലും ക-
യ്യേറുന്നു രാത്രിയിലിരുൾപ്പടയെന്നപോലെ. ൪

ശ്രീമാധവൻ വിജയനോടൊരുമിച്ചൊരിക്കൽ
രാമായണംകഥ കുതൂഹലമാന്നുനോക്കി;
ഭൂമാനിനീരമണനാം രഘുപുംഗവൻെറ-
സീമാവിഹീനമഹിമാനമറിഞ്ഞു വാഴ്ത്തി. ൫

വില്ലു,മ്പു,വാളും,പ്പരിച,മുഷ്ടി,യിവററകൊണ്ടു
കില്ലററു ഭീമരണമാടിയ കൌണപന്മാർ,
മല്ലുക്കു കാണ്മതി,നടർച്ചുവടിൻമിടുക്കു
തെല്ലല്ല കാട്ടിയതു; നോക്കുക യുദ്ധകാണ്ഡം. ൬

വാട്ടംവരാതുശിരിയന്നിട്ടുമിന്ദ്രജിത്താ-
ക്രൂട്ടത്തി,ലേതുനിലയോക്കിലു,മഗ്രഗണ്യൻ;
കോട്ടയ്ക്കുകത്തരികളെത്തുകിലും, കരംകക
കോട്ടം പിതാവിനു കെടുത്തതു താനൊരുത്തൻ. ൭

അണ്ണന്നു തക്ക തുണ, നിഷ്കളബുദ്ധിമാൻ, ദോ-
ർദ്ദണ്ഡപ്രതാപനിധി, നിസ്തുലധീരചിത്തൻ,
ദണ്ഡംപെടാതെ, മുറയേററു നടത്തിയോ,നീ-
വണ്ണംവിളങ്ങുവതു ലക്ഷ്മണ,നെന്നു സിദ്ധം. ൮

ധീ,മിത്രസേവ, ഗുരുപൂജന,മാഭിജാത്യ-
മീ,മിക്ക സംഗതികളും നിരുപിപ്പതായാൽ,
ഭൂമിക്കുമേലധികവിശ്രുത,നിന്ദ്രജിത്തോ,
സൌമിത്രിയോ? പറയുവാൻ പണി തീർച്ചയാക്കും. ൯

ആയോധനത്തിനുതകുംപടി വില്ലെടുക്കു-
മാ,യോധവീരരുടെ മുന്നണി മേഘനാദൻ
ന്യായോചിതം വിലസിടുന്നു,വിശങ്ക,മെന്നു
ധീയോലുമജ്ജനനു കൃഷ്ണനുദാഹരിച്ചു. ൧൦

വില്ലാളിവീരരുടെ പൊന്മുടിയിൽത്തിളങ്ങും
കല്ലായ് രഘൂദ്വഹനെയൊന്നു കണക്കുകൂട്ടാം;
അല്ലാതെ, ലക്ഷ്മണനു പൂജ്യതയില്ലയെന്നു
വല്ലാത്ത മൂഢത കിരീടി ധരിച്ചുവെച്ചു. ൧൧

"ആണായ ഞാൻ രഘുവരാനുജനെങ്കി,ലന്നു
കാണായിരുന്നു, ബത, രാവണിതൻപ്രതാപം!
ബാണാവലിക്കരത്തൊടിക്കലകേഴമൊററ-
സ്ഥാണാക്കിയേൻ! പറപറന്നിട്ടുമഭ്രനാദൻ! ൧൨

ദൈവംതുണപ്പതിനിരന്നു, മുറയ്ക്കിളക്കി-
പ്പാവം! കളഞ്ഞു പഴതെപ്പതിനാലുവഷം!
ഏവന്നു തോന്നുമിതു?തുച്ഛ!മൊരേ ശരത്താൽ
കൈവന്നിടും വിമതശീഷമെനിക്കു നൂനം. ൧൩

ഖ്യാതിപ്പെട്ടും സുകൃതി രാമനു തമ്പിയെന്ന-
ല്ലാതില്ലവന്നു വലുതായൊരു വീഴ്ച്ചമൊന്നും;
ജ്യോതിസ്സെഴും രവികരം നവദർപ്പണത്തിൽ
ദ്യോതിക്കി,ലെന്തു മുകുരത്തിനു ദീപ്തി വേറെ?" ൫൪

കൊണ്ടാടിടും നിജ മഹത്വമജസ്രമോർത്തു
കൊണ്ടാ,വിശിഷ്ടചരിതം നിശമിച്ചശേഷം,
ഉണ്ടായി ഫൽഗുനനിതീദൃശ ബുദ്ധിമോശം;
പ,ണ്ടാനയെക്കുരുടർകണ്ടു കുറിച്ചപോലെ. ൫൫

സ്വൈരത്തിലപ്രിയസുഹൃത്തൊടു ചേർന്നു വൈകു-
ന്നേരം നടന്നു മുരവൈരി കുറച്ചുദൂരം;
സൗരഭ്യസാന്ദ്രശിശിരാനിലപോതമേറ്റു
സാരസ്യവാർത്തകളുരച്ചു തിരിച്ചു മന്ദം. ൫൬

പെട്ടെന്നു മുന്നിലൊരു മർക്കടബാലനെത്തി-
പ്പെട്ടു,സ്സുഖാക്കളുടെ പോക്കു തടഞ്ഞുനിർത്തി;
ത്വിട്ടഞ്ചിടും പ്രകൃതി പാക്കി,യൊഴിഞ്ഞുമാറും
മട്ടല്ല കാണ്മതു; കിശോരനു കൂസലുണ്ടോ? ൫൭

"മാറിക്കിടക്കു,ജള! ദുർന്നയ! ജീവിതത്തിൽ
ക്കൂറില്ലയോ ചെറുതു?"മെന്നുരചെയ്തു പാർത്ഥൻ;
കേറിക്കിടന്നു, പുരുപുച്ഛരസം മുഴുത്തു
പേറി,ച്ചിലച്ചു പലതും ചെറുമർക്കടത്താൻ. ൫൮

"എന്തോ വിചിത്ര!മൊരു വാനര,നാസ്ഥയില്ലാ-
തെൻനേർക്കു ഹാസ്യമരുളീടുമവസ്ഥ കൊള്ളാം!
ഇന്നേവരയ്ക്കു;മിതു കേട്ടറിവില്ല; തെല്ലു-
മെന്നെക്കുറിച്ചിവനു കേൾവിയുമില്ലയെന്നോ?" ൫൯

താന്തോന്നിയാകുമിവനെന്തു തനിച്ചു നട്ട-
ഭ്രാന്തോ, കരൾക്കടയ ദുസ്തരദർപ്പവായ്പോ?
ശാന്തോക്തിയാലിവനു ബുദ്ധി വരാത്തപക്ഷം
ഞാൻ തോന്നിടുംവിധമിതിന്നു ചികിത്സ ചെയ്യാം." ൬൦

സ്ഫീതപ്രകോപഹൃതവാഹനഹേതി കത്തി-
ച്ചേതസ്സിലാളുവതൊതുക്കിയു,മിതഥമോർത്തും;
ചൈതന്യഗർഭിതവചസ്സുക,ളാപ്ലവംഗ-
പോതത്തൊടിങ്ങിനെ വചിച്ചിതു വിശ്വവീരൻ:— ൨൧

"നാട്ടിൽപ്രഭുക്കളുടെ പുഷ്കലകീർത്തി കണ്ടു-
കാട്ടിൽക്കിടക്കുമിവനെന്തറിയുന്നു? മൂഢൻ;
തോട്ടിൽ കളഞ്ഞിടുക ധൃഷ്ടത! ദുഷ്ട! നിന്റെ
പാട്ടിന്നു പോക; മതി നമ്മൊടു നാട്യമെല്ലാം. ൨൨

പിട്ടല്ല, നേർവഴിവെടിഞ്ഞടിയൊന്നുവെയ്ക്കും-
ചട്ടം നമുക്കു പതിവില്ല, ധരിക്ക പണ്ടേ;
നട്ടംതിരിച്ചിടുകിലാരെയു,മമ്പുകൾക്കു
പെട്ടന്നു തീനിട്ടു,മിതൽപ്പതിരില്ല തെല്ലും. ൨൩

ചാരത്തുനിന്നുടനെ മാറുക; നീയൊരൊററ-
ക്രൂരമ്പുകൊണ്ടു ശതയോജനദൂരമെത്തും;
വീരർക്കു ചേരുമൊരു സാന്ത്വനമല്ലഹോ, നി-
സ്സാരർക്കു പററിയതു, ദണ്ഡനനീതിമാത്രം! ൨൪

കയ്യാലെ നിൻ തനുതൊടുന്നതു നിന്ദ്യ,മെന്തു-
ചെയ്യാ?മൊരായുധമെടുപ്പതിനായ് മറന്നു!
വയ്യാ രണത്തിനതുകൊണ്ടിവനിപ്പൊ,ളെന്നോ
നിയ്യാശ്വസിപ്പതു? വലീമുഖ! ഭീരു നീ താൻ!" ൨൫

തൻമിത്രമാം മനുജവര്യനു,മക്കുരങ്ങും,
തമ്മിൽ ശഠിക്കുമതുകേ,ട്ടരവാക്കുപോലും,
ധർമ്മിഷ്ഠനായ ഭഗവാനരുളാതെ, കണ്ണും-
ചിമ്മി,ച്ചിരിച്ചു രസമോടരികത്തു നിൽപ്പൂ. ൨൬

വാലാട്ടി,വാനരനുരച്ചു കിരീടിയോടായ്:—
"പാലാഴിവീചിയൊടെതിർപ്പുകളേന്തിടും നീ,
ബാലാനുകൂലചപലപ്രകൃതം പൊറുക്കാ-
നീലാക്കിലിങ്ങിനെ കയർപ്പതു, കഷ്ടതപം! ൨൭

ആവശ്യമില്ല കപിമേനി തകർക്കുവാൻ ഗാ-
ണ്ഡീവം കുലയ്ക്കുമൊരു ദിവ്യകരത്തിനേതും
വൈവശ്യമെന്തിനു? ഭവാനൊരു വില്ലുമമ്പു-
മീവട്ട,മങ്ങു തരുവാൻ മതിയായിടും ഞാൻ. ൨൮

വമ്പിച്ച, തെക്കുവശമുള്ള മരത്തിലുണ്ടാ-
ക്കൊമ്പിന്നിടയ്ക്കൊരു തുരുമ്പുപിടിച്ച ചാപം;
അമ്പില്ല വേണ്ടവക,യെങ്കിലുമൊന്നു കാണാ-
മമ്പിൽ ഗ്രഹിച്ചു, ശപഥം നിറവേററിയാലും." ൨൯

ചാടിക്കരേറി, പുരുഷാഗ്രണി ദാരുവിന്മേൽ
തേടിത്തിരഞ്ഞു കൊടുതായൊരു വില്ലു കണ്ടു
കേടില്ല, കാലഗതി മണ്ണറയിട്ടു ലോകം
പേടിച്ചുപോമതിനെ നേർക്കൊരുനോക്കു കണ്ടാൽ. ൩൦

മാനം നടിച്ചു നരമൗലി വലത്തുകയ്യാൽ
സ്ഥാനത്തുനിന്നതിനെ നീക്കിടുവാൻ മുതിർന്നു;
മ്ലാനം ഫലം! പഴുതെയായിതുകൈകൾകൊണ്ടും
താനങ്ങു ചെയ്ത തൊഴിലാസകലം, വിചിത്രം! ൩൧

കായം വിയർത്തു,നെടുവീർപ്പുകളിട്ടു, രക്ത-
പ്രായം കലങ്ങി മുഖ,മശ്രു പൊടിഞ്ഞു കണ്ണിൽ,
ആ,യത്നശീലനൊരു പാവ കണ,ക്കിതെന്തു-
മായപ്പകി,ട്ടഹഹ!യെന്നു മിഴിച്ചുനിന്നു! ൩൨

"കീശക്കിടാവിനൊടു വാശി പിടി,ച്ചൊടുക്കം
മോശത്തിലായ്! പരിഹസിക്കുമരാതിവർഗ്ഗം!
പ്രാശസ്ത്യമുള്ള പുരുഹൂതസുതന്നു മാന-
നാശത്തിലും മരണമോർക്കിലതീവ യോഗ്യം. ൩൩

എന്തായിരിക്കുമിതിലെപ്പരമാർത്ഥ,മാർത്ത-
സന്താനഭൂരുഹ! മുകുന്ദ! ഹരേ! മുരാരേ!
പിൻതാങ്ങിടേണ്ട തിരുമേനി സമന്ദഹാസം
ചെന്താമരാക്ഷ കടികൊൾവതു കഷ്ടമേവം! ൩൪

ളുരുത്തിങ്ങിട്ടുന്ന ദുരഹങ്കൃതിയായിട്ടും തീ
കത്തി,ത്തണുത്തു, ചുണകെട്ടു, വലഞ്ഞു പാർത്ഥൻ,
സത്തിപ്രകാരമവനോടു പറഞ്ഞു ചാര-
ത്തെത്തി, പ്രശാന്തമതി മർക്കട,നാത്തമോദം:— ൩൪

"നാകാധിപാത്മജ! ധനഞ്ജയ! നിന്നിലുണ്ടാ-
മേകാന്ത ദർപ്പമൊരു മട്ടിലടങ്ങിയില്ലേ?
ലോകാഭിമാന്യരറിവുള്ള ഭവാദൃശന്മാ-
ർക്കാകാ, മദം ലവവു,മെന്നൊരു പാഠമായി. ൩൫

ഘോരാഹവത്തിലയി, നിൻ ജനകന്നു കൂടി-
പ്പോരായ്മ ചേർത്ത പുരുവിക്രമി, മേഘനാദൻ
പേരാളുമക്കൊടിയ കാർമുകമേററു മുററും
പോരാടിനാ,നറിക ലക്ഷ്മണനോടു മുന്നം. ൩൬

ആ വിശ്വവീരനെ വധിച്ചൊരു കൈത്തലത്താ-
ലാവില്ലു ലക്ഷ്മണനെടുത്തു വലിച്ചെറിഞ്ഞു;
ആ,വില്ലു,തേനിലയിൽ നിന്നണുനീക്ഷവാനായ്-
ഭ്രുവികലാർക്ക്, മറിയാമതുകൊണ്ടു ശേഷം. ൩൭

എന്നാലും മമ തമ്പുരാൻ രഘുവരൻ
തൻതമ്പിയെപ്പററി നീ-
യി,ന്നാഹന്ത! തരിമ്പു നിന്ദ കരളിൽ-
ക്കൈക്കൊൾകയാ,ലീവിധം
സ്വർന്നാഥാത്മജ! മാനഭംഗമുളവായ്;
സത്തുക്കളെപ്പററി നാം
നിന്ദാലോചനചെയ്കിലിങ്ങപജയം
തെററന്നു പററും, സഖേ!

സ്ഥൂലക്ഷ്മാധരസന്നിഭാകൃതി കല-
ന്നാഹാ! മരുൽപ്പുത്രനായ്-
കോലം മാററിയ മർക്കടൻെറ മൊഴിയാൽ
ള്ളുററു ധീമാനജൻ,

ആലംബം ഹരി,യെന്നുറച്ചു, ഹനുമൽ-
പ്പാദം വണങ്ങി,ക്കൃപാ-
ശീലൻ കേശവനോടു ചേൎന്നു തിരികെ-
പ്പോയാൻ, പ്രസന്നാശയൻ. ൪൦

— —(0)———

കൈകേയിയുടെ കൌമാരം

തനതാത്മജനുർവ്വരാധിപത്യം,
വനവാസം രഘുപുംഗവന്നിവണ്ണം,
വിനയറ്റു ശഠിച്ചു രാജപത്നീ-
മനമോ, മാമലയോ, കരാളമേററം? ൧

ഖലമന്ഥര ചൊന്ന നീതിധൎമ്മ-
സ്ഖലനം കേട്ടവളാടി,യെന്നവാക്കിൽ,
വിലയില്ല; വിവേകമററ ചിത്തം
പല ചാപല്യമിയന്നിടുന്നു താനേ. ൨

നിരവദ്യ നിസർഗ്ഗസൌകുമാൎയ്യ-
സ്ഫുരദംഗദ്യുതികൊണ്ടു ശൈശവത്തിൽ
സരസം സതി കേകയക്ഷമാഭൃൽ-
പ്പുരമന്യൂനമഹൎന്നിശം വിളക്കി. ൩

കൃതകൃത്യതയാൎന്നു വീതജന്മാ-
ൎജ്ജിതപുണ്യക്കൊടിയാം തനൂജയാളെ
ധൃതകൌതുകമപ്പിതാക്കളെന്നും
ഹിതമാം രീതിയിലോമനിച്ചു പോററി. ൪

അതിലാളനയാൽ ക്രമേണ ദോഷം
പതിയും മക്കളിലെന്ന സൂക്ഷ്മതത്വം
പ്രതിവാസരമോൎമ്മവെച്ചു പൃഥ്വീ-
പതി പിന്നീടതുകൊണ്ടു കാൎയ്യമുണ്ടോ? ൫

നിരുപിച്ച പദാൎത്ഥമൊക്കെയും കൈ-
വരുവാനാച്ചെറുകന്യ വാശികാട്ടും
ഒരുവേളയതിൽത്തടഞ്ഞു നിൽത്താൻ
കരുതീടും പതിവച്ഛനില്ല പണ്ടേ. ൬

മെഴുപോലെ കരുപ്പിടിക്കുവാനെ-
പ്പൊഴുതും ബുദ്ധി വശപ്പെടുന്നതാണോ?
മുഴുകും ശ്രുതശീലമൂന്നിവെപ്പാൻ
തഴുകും ബാല്യമൊടുങ്ങിയാൽ പ്രയാസം. ൭

തെളിവായ് നിജ നിഷ്ഠുരസ്വഭാവം
കളിയാടുന്നളവാളിമാൎക്കുപോലും,
വെളിവാക്കിടുമക്കുമാരിയാൾക്കു-
ള്ളിരിൽ താഴ്മ തരിമ്പുമില്ല കാണ്മാൻ. ൮

നിലയം,നിജ പാഠശാല,ലീലാ-
നില,മീടിക്കുകളിൽത്തഴച്ച ശീലം
നിലനിൽക്കു;മതാണു ജീവിതത്തിൻ-
ഫലമാൎഗ്ഗം തെളിയിച്ചിടുന്നതാക്കും. ൯

ശ്രുതിപൊങ്ങിയ കേകയേന്ദ്രനെക്കാ-
ണ്മതിനായന്നൊരു താപസപ്രവീരൻ,
കൊതിപൂണ്ടെഴുന്നെള്ളി;മാനനീയ-
സ്ഥിതിയിൽ ഭൂപതി സൽക്കരിച്ചിരുത്തി. ൧൦

പരിചൎയ്യകളാൽ പ്രമോദമേന്തി-
പ്പുരിചിൽപ്പാവനശീല,നായതീശൻ,
പരിപൂൎണ്ണ യശഃപ്രകാശസമ്പ-
ച്ചരിതം വാച്ചിടു,മെന്നനുഗ്രഹിച്ചു. ൧൧

ശ്രവണോത്സവമായിടുന്ന നാനാ-
വിവരം വാഴ്ത്തി രസിച്ചിരുന്നശേഷം,
അവനീശ്വരനോടു യാത്രചൊന്നാ-
ബ്ഭവനംവിട്ടു വെളിക്കിറങ്ങി ദിവ്യൻ. ൧൨

ഇന്നൽക്കടൊരുണ്ണാതപത്തി-
ക്കനലാമൂഴി വരട്ടിടുന്ന നേരം,
നിനവെന്തിനു സഞ്ചരിക്കുവാ,നെ-
ന്നനഘൻ മാമുനി ചെറുതു സംശയിച്ചു. ൬൩

മറു ചിന്ത വെടിഞ്ഞു, ഗോപുരത്തിൽ
ചെറുമാറാപ്പുപധാനമാക്കിവെച്ചും,
പൊറുതിക്കൊരിടത്തു, പൂർണ്ണസൌഖ്യം
പെറുമാമട്ടു ശയിച്ചു പുണ്യവൃത്തൻ. ൬൪

മലരിൻമണമാവഹിച്ചു, മന്ദാ-
നിലനപ്പാവനശീലനെത്തലോടി;
നലമോടുപചാരമുത്തമന്മാ-
ക്കലമാരാകിലുമാചരിക്കുമല്ലോ. ൬൫

ഉലകിൽപ്പെരുമാററമൊക്കെയും താ-
മരയിൽപ്പെട്ട കബന്ധവിന്ദുപോലെ,
നിലയോടു നടത്തിടുന്ന വീതാ-
കുല,നായോഗിവരൻ മയങ്ങി മെല്ലെ. ൬൬

കരിമീനൊളിനേത്രകേളിയാടി-
ത്തിരികെപ്പോംവഴി ഗോപുരാങ്കണത്തിൽ
പെരിയോരു തപസ്വിതൻ കിടപ്പും-
പ്പരിതോഷത്തൊടു കണ്ടടുത്തുചെന്നു. ൬൭

പ്രതിവംശവരന്നെഴും വിരൂപാ-
കൃതിയെത്തെല്ലു പരിഷ്കരിക്കുവാനായ്,
മതിനേർമുഖി നിശ്ചയിച്ചു,പാപോ-
ന്നതിയിൽ കക്കശബുദ്ധി ചെല്ലുമല്ലോ. ൬൮

അരുതിത്തൊഴി,ലിങ്ങനർത്ഥവിത്തായ്-
വരു,മെന്നോതിയ തോഴിമാരെയെല്ലാം,
പുരുഹാസ്യരസപ്രധാനമായു-
ള്ളൊരുനോക്കാ,ലവരം നാക്കടക്കിവിട്ടു. ൬൯

അനിയന്ത്രിതകൌതുകം നമുക്കാ-
ത്തനി നൽകീടണമിപ്പുകർച്ച,യെന്നായ്,
കനിവററവനീന്ദ്രകന്യ,മന്ദം
മുനിവര്യന്റെ മുഖത്തു ചായമിട്ടു! ൨൦

പുരികം പുത്തുവെണ്മയാന്നു, ഫാലം
കരിയായ്, ഗണ്ഡയുഗം ചുകന്നു; മിന്നി;
ഹരിരാമ! മഹാശയന്റെ വേഷം
തിരിയാത്താംപടി കാണികൾക്കു തോന്നി! ൨൧

തടവററെഴുന്നേററു പോവതിന്നായ്
ത്തുടരും താപസനെത്തിരിഞ്ഞുനോക്കി,
മടവാർമണിയാ,ളനാദരം കൈ-
പ്പുടകൊട്ടിപ്പരിഹാസമായ് ചിരിച്ചു. ൨൨

മനമാം മണിദപ്പണത്തിനാ,ലാ-
നനവൈരൂപ്യമുടൻ തെളിഞ്ഞു കാൺകെ,
വിനയാപഹവൃത്തിയോത്തു ചീത്തീ-
ട്ടിന കോപത്തികവാൽശ്ശപിച്ചു ശിഷ്യൻ. ൨൩

"എടി! പാതകി! നിൻ നിസർഗ്ഗരീഡാ-
വടിവിക്കാട്ടിയ ദുഷ്പ്രവൃത്തി, ദുഷ്ടേ!
അടികൊണ്ടു വളന്നിടായ്കയാ,ലി-
പ്പടി നീ ധിക്കൃതി കാട്ടുവാൻ മുതിന്നു. ൨൪

ദുരഹംകൃതി നോക്കു ദുസ്തരാപൽ-
ക്കരയാണെന്നു ധരിച്ചിടാത്ത മൂഢേ!
ഒരപായവഴിക്കു ചാടിയാലേ
നരബുദ്ധിക്കു നയം ഭവിപ്പതുള്ളൂ. ൨൫

സ്വയമേവ കരാളബുദ്ധിയാൽ നിൻ-
പ്രിയനാശത്തിനു ഹേതുഭൂതയാം നീ!
ഭയഭക്തിവിഹീനയെന്ന ദുഷ്പേ-
രുയരട്ടെ, നിയതം നിനക്കു മേലിൽ!" ൨൬

പിടിവിട്ടൊരിളംകിടാവുപോലേ,
വടികൈവിട്ടൊരു വൃദ്ധനെന്നപോലെ,
കുടിലാളക ശാപവാക്കു കേൾക്കെ-
ത്തുടിതാന്തർദ്ധൃതി നിന്നു നിന്നനില്പിൽ. ൨൭

"മികവേറിയ ശൈശവത്തിലപ്പാ-
ലകതാരിൽപ്പിഴയൊന്നെനിക്കു പററി;
പകവിട്ടു തെളിഞ്ഞനുഗ്രഹിച്ചീ-
ടുക വേഗം ഭഗവൻ! കൃപാനിധേ! മാം."- ൨൮

പദപങ്കജമാനമിച്ചു വാവി-
ട്ടിദമോതീടിന കന്യയോടു മന്ദം,
കദനം കളയുന്നതിന്നു ദിവ്യൻ
സദയം സാന്ത്വനമോതി വേണ്ടമട്ടിൽ. ൨൯

സദനത്തിനകത്തു ചെന്നു വേഗം
ഹൃദയാകർഷകയഷ്ടിയൊന്നെടുത്തു,
മദമററ മനോഹരാംഗി ഭവ്യ-
പ്രദനാമസ്സുകൃതിക്കു കാഴ്ചവെച്ചു. ൩൦

ചിരിച്ചു ശുദ്ധൻ നവദണ്ഡമംഗീ-
കരിച്ചു, കോപപ്രകൃതം ത്യജിച്ചു;
സ്ഫുരിച്ചു കാരുണ്യമൊടീവിധത്തിൽ
ശരിക്കൊരാശിസ്സമവാംകു നൽകി:— ൩൧

"നന്നായിന്നീ വിവേകോദയ,മരചസുത-
ത്തയ്യലേ! വൃദ്ധനായോ-
രെന്നാലംബത്തിനായിട്ടൊരു വടി തെളിവായ്-
ത്തന്നതാമക്കരത്തിൽ,
എന്നാളും കാരിരുമ്പായൊരു വിരലു,പകാ-
രത്തിനൊത്തീടുമാറാ"
കെന്നായ് കാരുണ്യസാന്ദ്രസ്മിതമൊടുമവിടം
വിട്ടുപോയാൻ വരിഷ്ഠൻ. ൩൨

കീലംപോലെയൊരിടത്തു തന്റെ വിരലാ-
    ലൂന്നി സ്വകാന്തനു പിൻ-
കാലം തേരിന്നു താങ്ങലേകി, വരമാ-
    ഹാത്മ്യം നമുക്കൊക്കെയും,
നീലക്കാറണിവേണിയാദ്ദശരഥ-
    പ്രാണേശി കാണിച്ചൊരാ-
ച്ചേലഞ്ചും കഥ പാരിലാർക്കമറിയാം;—
    താഴ്മയ്ക്കു താനേ ജയം. ൩൩

———0———

ഗുഹൻ

അഥവാ,

രാമനാമം

മായാവിലാസമയമാണുലകെന്ന ബോധം
മായാ,തനശ്വരപദപ്പൊരുളോർത്തറിഞ്ഞും,
ആയാസമററ പരിശുദ്ധ തപഃപ്രഭാവ-
ശ്രീയാണ്ടു പണ്ടൊരു തപസ്വി ഭവിച്ചു പാരിൽ. ൧

കർമ്മപ്രഭാവനിലയാലരികത്തെവർക്കും
ശർമ്മം പരത്തി, നെടുതാം കലിവായ്പമർത്തി,
ധർമ്മപ്രചാരവഴി കാട്ടി വിളങ്ങി ദിവ്യൻ;
നിർമ്മത്സരൻ ഗുണി പരർക്കുപകാരിയല്ലോ. ൨

വിണ്ണും വസുന്ധരയുമങ്ങൊരുപോലെ; പുല്ലും
പെണ്ണും സമം; കനകവും കളിമണ്ണുമൊപ്പം,
എണ്ണുന്നു ധന്യമതിയാം മുനി; മോക്ഷമാർഗ്ഗം
നണ്ണുന്നവന്നു വിഷയത്തിലിളക്കമുണ്ടോ? ൩

മോഹത്തഴപ്പു ലവമൊന്നു സമാചരിക്കും

ഗാർഹസ്ഥ്യദീക്ഷയൊടു താനരുളുന്നകാലം,
തുഷ്ടിഹർഷമേകിടുമൊരുണ്ണി പിറന്നു; പുണ്യ-
വ്യൂഹം മനോഹര വപുസ്സോടുദിച്ചപോലെ. ൪

ഭൂയിഷ്ഠഭക്തി, സമഭാവന, സാധുസംഗ-
സ്ഥായി, സ്ഥിരാത്മത, സുധാകരസൌമ്യഭാവം,
വായിൽ സദാ സുമധുരോക്തി, മുഖപ്രസന്ന-
ശ്രീ,യിത്ഥമുണ്ണിയിലിണങ്ങി ഗുണങ്ങളേററം. ൫

താരാർമകന്നു മുനിനാരദനെന്നപോലെ,
നേരായ് മഹേശനു ഷൺമുഖനെന്നപോലെ;
പേരാളിടുന്ന പിതൃദത്തസമസ്തവിദ്യാ-
സാരാമൃതാംബുധി, സുതൻ, സുതരാം വിളങ്ങി. ൬

താതാക്ഷികൾക്കു നവചന്ദന,മാത്മവിദ്യാ-
മാതാവിനുള്ള വിജയത്തിനു വൈജയന്തി;
ജാതാദരം ജനകനെപ്പരിചര്യ ചെയ്തു,
വീതാകുലം വിലസി, വിശ്രുതനാം കുമാരൻ. ൭

അന്നാളൊരൃഷിപതിയെപ്പിടികൂടുവാനായ്-
ച്ചെന്നാൻ തുടുത്തു മടിവിട്ടൊരു ഭീമസത്വം;
മന്നാകമാനമഴു പാദത്തുമുടൻ; ഗവ്വിൻ-
പിന്നാലെ പററിടുമധോഗതി,യെന്നപോലെ. ൮

ഉത്തുംഗശൈലതനു; ഭന്തുര ദംഷ്ട്ര, കാളി-
ക്കത്തുന്ന ദൃഷ്ടി, കുറിനാക്കു, കരാളശബ്ദം,
ഒത്തുള്ള ദാരുണപിശാചനൊഴിഞ്ഞുപോകാ-
തെത്തുന്നു പാർത്ഥിവനു പിന്നി,ലിതെന്തു ചിത്രം! ൯

തിക്കുന്ന ദുർമ്മൃതിഭയം, നെടുവീർപ്പുമിട്ടു-
വെയ്ക്കുന്ന കാലടികൾ,ളുൾത്തളിർ താറുമാറായ്;
അക്കംഭിനീശനഭയത്തിനിരന്നു, നാലു-
ദിക്കും നടന്നു; ബത! നിഷ്ഫലമപ്രയത്നം! ൰

പ്രത്യക്ഷദൈവമവനീശ്വര,നെന്ന വാക്യം
പ്രത്യക്ഷരം കരുതിടേണ്ടുമൊരുവ്വരേന്ദ്രൻ,
കൃത്യം പിഴച്ചു, നയദൂഷണനാകിലുണ്ടോ
ഗത്യന്തരം? വിപദി ദുമ്മതിനിസ്സഹായൻ! ൧൧

നാട്ടാരൊരാളുമവനോടനുഭാവമേതും
കാട്ടാതെ, ഭൂപതി കടന്നു വനാന്തരത്തിൽ;
രാട്ടാകിലെന്തു? മുറതെററുകി,ലെഗ്രമണിക്ക
ക്കൂട്ടാക്കുമോ ജനത? ദുഷ്ടനു ദുഃഖലാഭം! ൧൨

ഇണ്ടൽക്കടൽക്കടിയിലാണ്ടു, മിരണ്ടു, തെണ്ടി-
ക്കൊണ്ടന്നു പാല,നഴറിക്കഴിയുന്നനേരം,
ഉ,ണ്ടസ്ഥലത്തൊരുടജം, വിമലം, വിശിഷ്ടം;
കൊണ്ടൽക്കിടയ്ക്കു തെളിയും തടിദാഭപോലെ. ൧൩

തട്ടിപ്പിടഞ്ഞു തളരും ചരണങ്ങ,ളയ്യോ!
മുട്ടിച്ചതഞ്ഞു, ചുടുചോര പുരണ്ടു, വാടി;
പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു, നൃപനാശ്രമശാന്തഭാവം
ഞെട്ടിക്കമാ,റഹഹ! മണ്ണിലുരുണ്ടുവീണാൻ. ൧൪

ശ്രീപാവമാശ്രമനിലത്തണയാതെ, രക്ഷോ-
ദ്രൂപം മടിച്ചവിടെ നിന്നു കുറച്ചുദൂരം;
ദീപത്തിനെത്തിമിരമെങ്ങു തൊടുന്നു? ദുഷ്ട-
ക്കാപന്നപുണ്യഭുവി കാൽപ്പെരുമാററമുണ്ടോ? ൧൫

മുററത്തുവീണു, മുഖവും മിഴിയും കലങ്ങി-
ത്തെററന്നു രക്ഷ തരികിക്ഷണ,മെന്നുറക്കെ,
ഒററയ്ക്കു മാഴ്കിടുമിളാപതിയെസ്സമീക്ഷി-
ച്ചുററപ്രിയോക്തി മുനിബാലകനോതി മന്ദം:—— ൧൬

"പോരും വിഷാദ,മവനീന്ദ്ര! മറയ്ക്കുനാ,മെ-
ല്ലാരും ഭുജിക്കണ,മെടോ, കൃതകമ്മദോഷം;
പോരുററ നാകനരകങ്ങളെവക്കുമുണ്ടായ്-
ത്തീരുന്നു കമ്മഗതിപോലെ ജഗത്തിലെങ്ങും. ൧൭

ഉണ്ടാമനശ്വരസുഖാക്കളിവർക്കു രണ്ടെ-
രണ്ടാണു, പാപനിര, മററതു പുണ്യകാണ്ഡം;
കൊണ്ടാടിടേണ്ട പൊരുളാണിതു; കൃത്യദോഷം-
കൊണ്ടാക്കുമിപ്പടിവരാ,മൊടുവിൽക്കലാശം. ൧൮

വാഴുന്നമന്നനിവനെന്നു മദിച്ചു, മേലും
കീഴും മറന്നു പല ദുഷ്കൃതി ചെയ്കമൂലം,
കേഴുന്നതിന്നു,മമിതാമയ വാർദ്ധിയിങ്കൽ
താഴുന്നതിന്നുമിടവന്നു ഭവാനിദാനീം. ൧൯

നാനാതരത്തി,ലയി, നിൻ കരണങ്ങളാൽ നീ
താനാചരിച്ച ദുരിതാവലി മൂർത്തിമത്തായ്;
ദീനാനുകമ്പ ലവമില്ലിവനിന്നു നിന്നെ-
ത്തീനാക്കുവാൻ കൊതിയൊടും തുടരെത്തുടർന്നു! ൨൦

ശോകപ്പരപ്പടിവരയ്ക്കു പറിച്ചു നീക്കാൻ
കൈകണ്ട വസ്തു, സകലോത്തര രാമനാമം
ലോകത്രയാഭരണമന്ത്ര,മൊരേഴുവട്ടം
ഹേ, കന്മഷാലയ! ജപിക്കുക ഭക്തിപൂർവ്വം.” ൨൧

സാരാക്ഷരങ്ങളറിയാതെ പുളച്ച നാവാൽ
ശ്രീരാമനാമമതുപോലവനുച്ചരിക്കെ,
ആ രാക്ഷസാകൃതി മറഞ്ഞു, മഹാന്ധകാരം
സൂരാവതാരസമയം മുടിയും കണക്കെ. ൨൨

ആപത്തകന്നു, കരളിൽത്തെളിവാർന്നു സാക്ഷാൽ
ശ്രീപത്മനാഭഭജനപ്രതിപത്തിയേന്തി,
താപംകെടുത്ത വടുവെത്തൊഴുതാനമിച്ചാ-
ബ്ഭൂപൻ തിരിച്ചു തിരുനാടു ഭരിച്ചു ഭദ്രം. ൨൩

ആനന്ദശീല,നനഘാശയ,നച്ഛനാത്മ-
ധ്യാനം കഴിഞ്ഞു സുതസന്നിധിയിങ്കലെത്തി;
“നീ നല്ലകർമ്മി! വലുതാം കലുഷപ്പരപ്പി-
ന്നൂനംവരുത്തുവതി, നാ മനുവൊന്നുപോരേ? ൨൪

ഊക്കാണ്ട കാനനമടച്ചു മുടിച്ചു വെണ്ണീ-
റാക്കാൻ കടുത്ത ചുടു തീക്കനലെത്രവേണം!
ഓർക്കാഞ്ഞതെ?ന്തനുഭവം കുറയുന്ന വൈദ്യ-
ന്മാർക്കാവതോ ഫലചികിത്സ പരിശ്രമത്താൽ? ൨൫

ഭൂവിങ്കലുണ്ണിയൊരു ചാരുനിഷാദനായി-
ട്ടാവിർഭവിക്ക,മതിനാൽച്ചരിതാർത്ഥനാം നീ;
ആ വിശ്വനാഥപദപൂജനവൃത്തി നിന്റെ-
ഭാവിക്കു പൂർണ്ണഭവ്യമകോന്നതി ചേർക്കുമല്ലൊ. ൨൬

ത്രേതായുഗത്തിലിനവംശജനായ് പ്രസിദ്ധ-
ഭ്രാതാക്കളൊത്തുരഗതല്പശയൻ പിറക്കും;
താതാജ്ഞയാ രഘുവരന്നടവീനിവാസം
സീതാസഹോദരസമന്വിതമൊത്തുകൂടും. ൨൭

പ്രീണിച്ചു കാനനമണഞ്ഞിടുമപ്പുരാനെ-
ത്തോണിക്കകത്തു 'തമസാ'നദി നീ കടത്തും;
ക്ഷോണിക്കു മംഗളമുയർത്തിയു,മാ നിശാട-
ശ്രേണിക്കപായമുളവാക്കി, മടങ്ങുമീശൻ. ൨൮

ചിന്നുന്ന ഭക്തിയൊടു രാമപദാർച്ചനത്തി-
ന്നന്നും നിനക്കിടവരും; കൃതകൃത്യനാം നീ;
എന്നും തപോധനകുലാർണ്ണവ പൂർണ്ണചന്ദ്ര-
നെന്നുള്ള പുണ്യമതുമൂലമിയന്നിടും നീ." ൨൯

ഉണ്ണിക്കിവണ്ണമച്ഛൻ തെളിവൊടു കമലാ-
കാന്തനെ സ്വാന്തമദ്ധ്യേ
നണ്ണി,ജ്ഞാനാർത്ഥസിദ്ധിക്കവിരളമുതകും-
ശാപമോക്ഷങ്ങളേകി;
ഭണ്ഡിക്കാ,തക്കുമാരൻ "ഗുഹ"നുടെ വടിയായ്-
'ശൃംഗിവേര'ത്തിലാർന്നാൻ;
വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു രാമായണകഥയിലതിൽ-
പിന്നെയുണ്ടായതെല്ലാം. ൩൦

—൦)—

ആഞ്ജനേയശമം.

അകന്നുഴന്നാധി വളർന്നൊരുർവ്വീ-
മകൾക്കു മങ്ങും നിലയൊന്നു മാററി,
പുകഴ്ന്ന ലങ്കാപുരമാകമാനം
പുകച്ചുപോന്നാൻ പവമാനസൂനു. ൧

കരപ്രതാപക്കനലിങ്കലൊററ-
യ്ക്കൂരക്കരെപ്പാററകളായ്ക്കരിച്ചും,
കരൾക്കകം പംക്തിമുഖന്നു രാമാ-
ല്ക്കൂരപ്രഭാവം ചെറുതുന്നിവെച്ചും; ൨

കടുത്ത കർമ്മപ്പിഴകൊണ്ടു തങ്ങൾ-
ക്കടുത്തിതത്യാഹിതമെന്ന ബോധം
കൊടുത്തരക്കർക്കഭിമാനലോപം
കെടുത്തു,മുന്നിദ്ഭയം വിതച്ചും; ൩

നിശാടിമാർ ചൂഴമിടയ്ക്കുകേണും,
ദശാന്യനോടായ്ക്കരുണയ്ക്കിരന്നും,
ഭൃശാർത്തയാം ഭൂമിജയാൾക്കു ദുഃഖ-
പ്രശാന്തിചെയ്തന്നു കൃതാർത്ഥനായും; ൪

നിറഞ്ഞ സൈന്യത്തൊടുമംബുധിക്ക-
പ്പുറംവിളങ്ങും രഘുനാഥവാസം,
മറയ്ക്കു ലാക്കാക്കി, വിയത്തിലൂടെ-
പ്പറന്നു ശീഘ്രം പ്ലവഗപ്രവീരൻ. (കുളകം) ൫

അനന്യസാധാരണകീർത്തിസമ്പാ-
ദനം വളർത്തുന്നിതു ദർപ്പശീലം;
മനസ്സിലോരോ നിനവന്നു മാർഗ്ഗാ-
ടനത്തിലുണ്ടായിതു മാരുതിക്കും:— ൬

"ജനിപ്പതായാ,ലതിമാനുഷത്വം
തനിച്ചു കാട്ടേണ്ടതു ജന്മധർമ്മം;
എനിക്കു ജന്മം സഫലീഭവിച്ചാ-
നിനിത്തുലഞ്ഞാകിലുമില്ല ഖേദം. ൭

അലം ധരിത്രീവലയത്തിനും, മൽ-
ക്കുലത്തിനും, ദാശരഥിക്കുമൊപ്പം,
അലംകൃതിക്കുള്ളൊരമൂല്യരത്നം
വിലപ്പെട്ടും മൽഭുജവീര്യവൃത്തം. ൮

ഒരാൾക്കുമേതും തിരിയാത്ത രക്ഷോ-
വരാലയത്തിൽക്കുതികൊണ്ടു, ശ്രദ്ധം
നിരാകുലം കല്പന നിർവ്വഹിപ്പാൻ
വിരാൾപ്പുമാൻ വിട്ടതുമെന്നെയല്ലോ. ൯

കരത്തിനാലദ്രി പറിച്ചെടുക്കാം,
പരന്ന വാരാശി കടന്നു ചാടാം;
പരന്തപൻ രാഘവനെന്തിലുണ്ടു-
ന്തരം തരിമ്പിങ്ങയിരുള്ള കാലം? ൧൦

അനല്പമാം രാഘവരാവണായോ-
ധനപ്രബന്ധോദ്യൽച്ചരിതത്തിലെന്നും,
മനുക്കുരുത്താളിട്ടുമുഗ്രവേഷം
നിനയ്ക്കി,ലീ മർക്കടസാർവ്വഭൌമൻ. ൧൧

ഭയന്നിരിക്കും പ്രിയ ഭക്തിപൂർവ്വ-
മയച്ച ചൂഡാമണി നോക്കി, നോക്കി,
പ്രയത്നഭാരം നിരൂപിച്ചു, ഗാഢ-
പ്രിയം രഘുശ്രേഷ്ഠനിവങ്കലുണ്ടാം." ൧൨

പയസ്സിലുപ്പെന്നതുപോലെ, പുണ്യാ-
ലയത്തിലുൾപ്പെട്ട പിശാചുപോലെ,
സ്വയം സമീരാത്മജനിപ്പടിക്കാ-
ശയത്തിലുണ്ടായിതു ദർപ്പമല്പം. ൧൩

ഉലഞ്ഞിടും താതനമുഷ്ടമെന്നാ-
നിലയ്ക്കു താന്തക്കൊട്ടു പോയിടുമ്പോൾ,
അലംഘനീയോന്നതമാം "സുബേലാ"-
ചലം വഴിക്കേററിതു പാദഘാതം. ൫൪

ഞൊടിക്കകത്താവെടിയുണ്ട തട്ടി-
പ്പൊടിഞ്ഞിടും മൺകുടമെന്നവണ്ണം,
ഇടിഞ്ഞു, ഹാ ഹന്ത! മഹീദ്ധ്രമാരും
മുടിഞ്ഞുപോം വീരപദം തട്ടത്താൽ! ൫൫

ശ്രവിച്ചു ഭൂഭൃൽപ്പതനപ്രണാദം,
ഭവിച്ചു വാനോരിലുമുൾപ്രകമ്പം;
സവിസ്മയം സാരസവാസനാവി-
ർഭവിച്ചു, വാതാത്മജനോടുരച്ചാൻ:— ൫൬

"ചിരം ജയിച്ചാലു,മദഭ്രസത്വാ-
സ്ഫുരച്ചരിത്ര! ശ്രുതപുണ്യരാശേ!
നിരന്തരം രാമപദാശ്രയത്തിൽ-
പ്പരം ഭവാനെന്തിഹ വേണ്ടതുള്ളൂ? ൫൬

ശരിക്കു ധൈര്യം ഹൃദി മൈഥിലിക്കും,
മരിക്കുവോളം ഭയമാശരർക്കും,
സ്ഫുരിക്കുമാറാക്കിയ വർത്തമാനം
ധരിച്ചു നാമൊക്കയു,മത്ഭുതകീർത്തേ!" ൫൮

അറിഞ്ഞ മട്ടക്കഥ വാഴ്ത്തുവോരി-
ക്കുറിപ്പു കാകുൽസ്ഥനു നൽകിയാലും;
കുറിച്ചതീക്ഷിച്ചനിശം ഭവാനെ-
ക്കുറിച്ചു നാഥന്നഭിമാനമേറും". ൫൯

വണക്കമൊന്നബ്ജഭവന്റെ തൃക്കാ-
ലിണയ്ക്കു ക്ലുപ്തി,ക്കുറിയററുവാങ്ങി;
ക്ഷണത്തിലുദ്ദിഷ്ടവഴിക്കു ദുർദ്ധ-
ർഷണപ്രതാപൻ കുതികൊണ്ടു വീണ്ടും. ൬൦

"നടത്തി ഞാ,നാജ്ഞക"ളെന്നു കീശ-
പ്പടയ്ക്കു സന്തുഷ്ടിവരുത്തുവാനോ,
ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കാഴി നടുങ്ങുമാറൽ-
ക്കടസ്വനം വിട്ടിതു രാമദൂതൻ? ൧൬

ക്രമം കവിഞ്ഞീടുമതീവതീവ്രോ-
ദ്യമങ്ങളാലും, ദ്രുതയാത്രയാലും,
അമന്ദമംഗങ്ങളുലഞ്ഞു, ദാഹ-
ശ്രമത്തൊടും മന്നിലിറങ്ങി വീരൻ. ൧൭

ഗതാഘ,മുൽകൃഷ്ട തപഃപ്രഭാവ-
പ്രതാപനായുള്ളൊരു താപസേന്ദ്രൻ,
അതാ, വിളങ്ങുന്നു; കടന്നുചെന്നർ-
ജ്ജിതാക്ഷരം വായുസുതൻ കഥിച്ചാൻ:— ൧൮

"അടുത്തൊരേടത്തെവിടം നമുക്കാ-
പ്പെട്ടും കുടിപ്പാനമൃതം? മഹാത്മൻ!
തടുക്കവോർക്കുന്നകനാടു കാട്ടി-
ക്കൊടുക്കവോനാണിവ,നാഞ്ജനേയൻ!" ൧൯

"വടക്കുകാണും വലുതായ കുന്നിൻ-
തടത്തിലുണ്ടുത്തമമാം തടാകം;
നടക്ക"—കെന്നുത്തരമോതി, മൗനം
തുടർന്നു തത്ത്വാർത്ഥനിലീനചിത്തൻ. ൨൦

"അകമ്പിതം ഞാൻ വരുവോളമങ്ങി-
പ്പുകഴ്ന്ന ചൂഡാമണി കാക്ക"—കെന്നായ്,
മികച്ചൊരാബ്ഭൂഷ മുനിക്കു നൽകീ-
ട്ടകന്നു,മൃത്യുഞ്ജയബീജഭൃത്തൻ. ൨൧

സ്ഫുടം കളിക്കും പ്ലവഗർക്കിടാവൊ-
ന്നുടൻകുതിച്ചാക്കരകത്തിനമ്മേൽ
കടത്തിവെച്ചാനതു; പൈതലിന്നക-
ത്തടത്തിലുണ്ടോ വകഭേദബോധം? ൨൨

സരസ്സിലെത്തിജ്ജലമാസ്വദിച്ചുൽ-
ക്കരപ്രതാപാബ്ധി തിരിച്ചു ചെന്നു;
വരഷ്ടിയും വീരനുമൊത്തു ചോദ്യോ-
ത്തരങ്ങളുണ്ടായിതു തമ്മിലേവം:— ൨൭

"എങ്ങുണ്ടു ഭൂഷണ?" "മതാകരകത്തി", "ലെന്മ-
ട്ടങ്ങല്പതിച്ചു?" "തൊരുമക്കട", "നെന്തി?" "നാവോ!"
"എങ്ങുണ്ടവൻ?" "വിവരമില്ല", "കപീശ്വരൻ ഞാൻ,"
"ഇങ്ങുണ്ടു ബോധ", "മിവനാരെതി?" "രാരുമില്ല." ൨൮

പാരം പരന്ന കടുകോപഭരം പൊറാഞ്ഞു
പാ,രമ്പരന്നിടുമമന്ദരവം മുഴക്കി,
വീരൻ തിരിഞ്ഞു കരകത്തിനകത്തു നോക്ക-
ന്നേരം ഹരേ! വലിയ വിസ്മയമൊന്നു കണ്ടാൻ. ൩൦

നേരായൊന്നിച്ചൊരേജാതിയിലൊരുവിധവും
ഭേദമില്ലാ,തരിങ്ങൾ
ധാരാളം ദിവ്യചൂഡാമണികളിടകലന്നു-
ള്ളതായ് കാണുകയാലെ,
സ്ഫാരാശ്ചര്യം കലന്നാക്കപികുലതിലകൻ
കന്മഷാപേതവൃത്താ-
ന്മാരാലാരാധ്യനാമമ്മുനിയുടെ കഴലിൽ-
ത്താണുവീണാനമിച്ചാൻ. ൩൧

"പൊറുക്കണമഹങ്കരിച്ചറിവകന്നു ഞാൻ ചെയ്തതാം
വെറുപ്പുകളശേഷ;മിച്ചരിതമിങ്ങു ഭീതിപ്രദം;
മറുത്തരുളിടായ്ക മൽപ്രഭു രഘുപ്രഹസ്വാമി മാം
വെറുക്കുവതിനാക്കൊലാ; ശരണമെൻകൃപാവാരിധേ! ൩൨

ശരിക്കനിലസൂനുവെത്തഴുകി, മന്ദഹാസത്തൊടും
വരിഷ്ഠനരുൾചെയ്തു:-"നീ മദമൊഴിഞ്ഞു സംശുദ്ധനായ്;
ധരിക്ക,വിളരാമനുൾകൃപ തരിമ്പു നിൻപേരില-
ങ്കുരിച്ച ഫലമാം തവ പ്രഥിതവീര്യവും ശൌര്യവും. ൩൩

ശ്രീമൻ! മാന്യചരിത്രരാം പല ഹന്ത-
മാന്മാർ ജഗത്തിൽപ്പുരാ
രാമൻകല്പനയാൽപ്പിറന്ന കഥ നിൻ-
ചിത്തത്തിലെത്തീടുവാൻ,
ഈമട്ടംബികയാളയച്ച വരചൂ-
ഡാരത്നമോക്കാതെ നി-
സ്സീമം വാച്ചൊരവസ്ഥ, വിഷ്ണുഭഗവാൻ
കാണിച്ച മായാമയൻ. ൩൪

പരമാത്ഥമിതോമ്മവെച്ചു വീണ്ടും
കരകത്തിൽത്തെളിവോടു നോക്കിയാലും;
മുരമാഥിപദം ഭജിച്ചു പൂവോ-
ത്തരവിഖ്യാതി ഭവാനിയന്നിടട്ടെ!" ൩൫

താനപ്പിച്ചൊരു ചാരുഭൂഷണമതിൽ-
ത്താനേ കിടപ്പുള്ളത-
ന്നൂനം കണ്ടു, നമസ്കരിച്ചുടനതും
കയ്ക്കൊണ്ടു കുണ്ഠേതരം;
മാനത്തിൽക്കരിമേഘമററതുവിധം
ദപ്പംനശി,ച്ചച്യുത-
ധ്യാനം പൂണ്ടു തിരിച്ചു നിസ്തുലഗുണാ-
കാരൻ, സമീരാത്മജൻ. ൩൬

— —(൦)——

ഭരതപ്രതീക്ഷ.

വനജാക്ഷ,നമാനുഷപ്രഭാവൻ,
വനമാലാഭരണൻ, രഘുപ്രവീരൻ
വനവാഴ്ച കഴിഞ്ഞു നാട്ടിലെത്തും-
ദിനമെണ്ണിബ്ഭരതൻ കഴിച്ചു കാലം. ൧

തകരാറരുളിപ്പിതാവിനുള്ളം
തകരാറാക്കിയ തൻ സവിത്രിയാളെ,
പകയാലിടനെഞ്ഞിടി,ഞ്ഞവൻ,രാ-
പ്പകലെന്നല്ല, കിനാവിലും വെറുത്തു. ൨

മഹനീയഗുണാബ്ധി,രാമഭദ്രൻ,
സഹജൻ, സമ്പ്രതി ജീവനോടിരിക്കേ,
ഇഹ, ഭൂഭരണം തനിക്കധർമ്മാ-
വഹ,മെന്നുള്ളതവൻ ദൃഢപ്പെടുത്തി. ൩

പരിവാരയുതം വനത്തിലെത്തി-
പ്പുരിപൂകേണമതിന്നണ്ണനോടിരന്നു;
"ശരിയല്ലിതു നീ തിരിച്ചുപോകെ"-
ന്നരിയാടി,പ്രഭു സത്യരക്ഷചെയ്തു. ൪

"തിരുമേനി പുരത്തിലേക്കു വീണ്ടും
വരുവോളം നൃപകൃത്യരക്ഷണാർത്ഥം
തിരുവുള്ളൊട്ടു പാദുകായുഗത്തെ-
ത്തരുമാറാകണ,മെന്നുണർത്തി ഭക്തൻ. ൫

അതുലപ്രണയപ്രസക്തി കണ്ടുറ്റ-
ക്കുതുകം പൂണ്ടനുജന്നു രാമചന്ദ്രൻ,
അതു നൽകി; നമസ്കരിച്ചു വാങ്ങി-
ച്ചതുരൻ,തമ്പി, തിരിച്ചണഞ്ഞു രാജ്യം. ൬

പുരിയോളവുമായതുത്തമാംഗോ-
പരിയും, പിന്നെ നൃപാസനത്തിലും താൻ,
പരിചിൽക്കടിവെച്ചു പാൎത്ഥിവത്വം
പരിപാലിച്ചു നയാകരൻ, കുമാരൻ. ൭

ഭരതന്റെ വിവേകപൂൎവ്വമാകും
ഭരണത്താൽ ഭവുകം വളൎന്നു ഭൂവിൽ;
നിരവദ്യവിനീതി നിസ്തുലശ്രീ-
കരസമ്പത്തിനു ജന്മഭൂമിയല്ലോ. ൮

ത്രിജഗൽഗുരുവാം മുകുന്ദനാണ-
ഗ്രജനെന്നുള്ളിലുറച്ചു ധന്യശീലൻ;
പ്രജകൾക്കിതു രാമനെന്നബോധം
നിജഭൂപാലനരീതിയാലുയൎത്തി. ൯

ക്ഷിതിയായ നഭസ്സമിത്രമേഘം
പതിയാതന്നു വിശൃംഖലമായ് വിളങ്ങി;
അതിശുഭ്രയശഃപ്രകാശമോടാ-
മതിമാൻ വാണു ചതുൎദ്ദശാബ്ദകാലം. ൧൦

സുധിതൻ സഹജന്നരണ്യവാസാ-
വധിയായെന്നു ഗണിച്ചറിഞ്ഞനാളിൽ,
അധികാരമവെഹിച്ചു, രാജ്യം
വിധിയാംവണ്ണമലങ്കരിച്ചു മെച്ചം. ൧൧

പടഹങ്ങളടിച്ചു, നാട്ടിലെല്ലാ-
മുടനാ വാൎത്ത വിളംബരപ്പെടുത്തി,
മടവാരമിതപ്രമോദപൂൎവ്വം
നടനംചെയ്തു; ജയാരവം മുഴങ്ങി. ൧൨

സ്തുതിപാഠകരൊട്ടമണ്ണനെച്ചെ-
ന്നെതിരേല്പാൻ പടഹോട്ടമൊത്തൊരുങ്ങി;
ക്ഷിതിദേവമുഖോത്ഭവപ്രസന്നാ-
ശ്രുതിശബ്ദങ്ങളുയൎന്നു മേല്ക്കുമേലെ. ൧൩

മലർമാലയിലും മൃദുതല്പമേലും
പല പൂവാട വിരിച്ചു വീഥിതോറും;
നിലയങ്ങളുമോഘമംഗളത്തിൻ-
ഫലമെന്നായ്ത്തെളിയിച്ചു ഭദ്രദീപം. ൧൪

സുപരിഷ്കൃതവിജ്വലൽപ്പതാകാ-
കപടത്താലുയരും കരങ്ങൾ നീട്ടി,
നൃപസിംഹസമാഗമം ക്ഷണിച്ചാ-
നപരിശ്രാന്തിയൊടപ്പുരം പരക്കെ. ൧൫

ജനമാകെ രഘൂത്തമൻെറ സന്ദ-
ർശനമർത്ഥിച്ചു നിരന്നു കാത്തിരുന്നു;
ദിനനാഥനൊട്ടുക്കമൊഴിപ്പുകാ-
ദിനകൃത്യത്തിനു പോകുവാനടുത്തു. ൧൬

വരവില്ല, വിചിത്രമെന്തുകൊണ്ടാ-
നരവീരന്നു വഴിക്കു വീഴ്ച പററി?
ഭരതന്നു മനം പുകഞ്ഞു, ഭാഗ്യേ-
തരയായ്ത്തൻ കഥയെന്നു സംശയിച്ചു. ൧൭

ജലദാവലി പാർത്തു വർഷമോഹം
കലരും ചാതകി വാ തുറന്നിരിക്കെ,
ഫലമററതു മാഞ്ഞിടുമ്പൊളുണ്ടാം
നില തേടി,പ്പലതും നിനച്ചു ശുദ്ധൻ:— ൧൮

"ക്ഷിതിഭൃത്തടവിക്കു പോയി വർഷം
പതിനാലും പരമിന്നലെത്തികഞ്ഞു;
ഗതിയെന്തിനിമേ?ലൊരിക്കലും സം-
ഗതിയില്ലഗ്രജനിന്നു വന്നിടായ്വാൻ. ൧൯

അരുളും തിരുവായ്മൊഴിക്കു ഭേദം
കരുതിക്കാട്ടുകയില്ല സത്യസന്ധൻ;
ഉരുകുന്നു മനസ്സെനിക്കു; ക്രൂനിൽ-
കരുവെന്നോ വിധിവൈപരീത്യമയ്യോ! ൨൦

പരനില്ലധികാരമിന്നതൊട്ടി-
ദ്ധരണി,ക്കായതു രാഘവന്നു മാത്രം;
അര മാത്രയുമഗ്രജാധികാരം
ഹരണംചെയ്യതിലും മരിയ്ക്ക നല്ലു. ൨൧

അവിചാരിതമാം മുടക്കമെന്താ-
ണവിടെ?യ്ക്കാരറിയുന്നു രാമതത്ത്വം!
രവിപോമളവിന്നു തന്നെ നൂനം
ഭുവി മൽ പ്രാണനുമൊപ്പമസ്തമിക്കും." ൨൨

ഇടിവെട്ടിയ ദാരുപോലെ തെല്ലും
ചൊടിയില്ലാതെ മുഖാംബുജം വിളർത്തും,
മുടിതൊട്ടടിയോളവും വിയർത്തും,
പൊടിയുന്നാൎച്ചുടുകണ്ണുനീർ തുടച്ചും; ൨൩

മതനിഷ്ഠയൊടക്ഷണം സുമിത്രാ-
സുതനെപ്പണ്ഡിതരാമമാത്യരോടും
ചിതമായരികത്തു നിർത്തിയും തൻ-
ഹിതമീമട്ടുരചെയ്തു സച്ചരിത്രൻ:— (യുഗ്മകം) ൨൪

"പ്രിയവത്സ! സുഖീഭവിയ്ക്ക! സൂൎയ്യാ-
ന്വയദീപം, വിഭു, രാമഭദ്ര,നാൎയ്യൻ,
സ്വയമീ നഗരം വെടിഞ്ഞതായുരം-
ഭയമാളുന്നു; സയുക്തികം കഥിക്കാം. ൨൫

വഴിപോലെ വനപ്രവാസകാലം
കഴിയുന്നാകിലതിന്നടുത്ത നാളിൽ
ഒഴിയാതെഴുനെള്ളുമെന്ന സത്യം
പഴിയായ്; നേരമതിക്രമിച്ചു പാരം. ൨൬

മനുജർഷഭനിഷ്ടിനാവസാന-
ത്തിനു മുമ്പിങ്ങണയേണമക്കണക്കിൽ;
അനുജനെന്റെ ദൃഢവ്രതത്തിലിന്നും
മനുജാരിക്കനുകമ്പ തോന്നിയില്ലേ! ൨൭

വിരുതേറുമരക്കർകാന്തമായി-
പ്പൊരുതി—പ്പൂർവ്വജ,നെന്തു ഞാനരപ്പൂ!
പുരുഷോത്തമനാം ജയിച്ചതെങ്കിൽ
പുരുമോദമെത്താട്ടമെത്തുമായിരുന്നു! ൨൮

ജനകാത്മജ, സാധുശീല, സാദ്ധ്വീ-
ജനമുക്താമണി മാഴ്കിയെങ്ങിരിപ്പൂ!
അനഘൻ, ഗുണി, ലക്ഷ്മണൻ—കടുംതീ-
ക്കനലിൻചൂടിനമിത്രയില്ല വീഴ്വും! ൨൯

ഒരു പാതകിയാലനത്ഥമിത്ഥം
വരുമെന്നാരിഹ നിർണ്ണയിച്ചു മുന്നം!
വരുവാൻ വിധി വെച്ചതെപ്പൊഴും കൈ-
വരു,മോരാതൊരു ഹേതുവും ഭവിക്കം. ൩൦

ഗുരുശാസനമാദരിച്ചു പാത്ത-
ട്ടൊരുമട്ടിത്രവരയ്ക്കു ഞാൻ ഭരിച്ചു;
അരുതല്ലിനിമേൽ, കുമാര! നീ താൻ
പൊരുളോത്തിഭരമേററു വാങ്ങിയാലും. ൩൧

തണലററ മരം, തരിമ്പു മിന്നൽ-
പ്പിണരില്ലാത്ത ഘനം, വിഗന്ധ സൂനം,
ചുണ മാറിയ മെയ്; രഘൂദ്വഹൻ വ-
ന്നണയാതിപ്പുര,മൊക്കയും സമാനം! ൩൨

അതിനാൽച്ചുടുതിയ്യിലാണ്ടു രാമ-
സ്മൃതിപൂർവ്വം സഹസാ ദഹിക്കുവൻ ഞാൻ;
അതികഷ്ട!മയോദ്ധ്യ മാഴ്കിടേണ്ടും
സ്ഥിതി മൽ സ്വാമി വിധിച്ചുവെച്ചതാവാം! ൩൩

വരരൂപമനുസ്മരിച്ചു, ലങ്കാ-
പുരമുൾപ്പെട്ടുഴലുന്ന ദേവിയാളെ,
വരവിക്രമ! വീണ്ടെടുത്തു, രക്ഷോ-
വരവംശത്തെ മുടിച്ചുപോരണം നീ. ൩൪

തവ പൂർവ്വജരാമിവർക്കു മൂവ-
ർക്കവസാനക്രിയ നീ നടത്തിടേണം;
ലവലേശമധർമ്മമേശിടാതി-
ബ്ഭുവനം കാക്കണം; മീശ്വരൻ തുണയ്ക്കും!" ൩൫

പുകളാണ്ട മഹാനുഭാവനീ മ-
ട്ടുകളങ്കോക്തികളുച്ചരിച്ചുകേൾക്കെ,
സകലക്ഷമകക്ഷരുന്നിരാരോ-
വക വൈവശ്യമടിക്കടിക്കുടിച്ചു. ൩൬

ജയശാലികളായ്ത്തെളിഞ്ഞ മൂർത്തി-
ത്രയമാം തന്നുടെ മൂന്നു പൂർവ്വജന്മാർ
പ്രിയമററു വെടിഞ്ഞ രാജ്യരക്ഷാ-
ക്രിയ ശത്രുഘ്നനു ഭീമമെന്നു തോന്നി! ൩൭

സരയൂനദിപുക്കതിന്റെ തെക്കേ-
ക്കരയിൽ ദീർഘവിശാലമാമൊരിടം,
വിരവിൽച്ചിതയൊന്നുടൻ ചമച്ചാ-
നരപൊങ്ങും ഭരതൻ, ഗഭീരചിത്തൻ. ൩൮

പരിശുദ്ധ സമാധിയിങ്കലുൾക്കാ-
മ്പെരിയും വേദനയെപ്പിടിച്ചടക്കി,
ഹരിയോ ഹരി! സജ്ജനാഗ്രഗണ്യൻ
തിരികത്തിച്ചു ചിതയ്ക്കു തീക്കൊളുത്തി! ൩൯

മുറയെങ്കിലുമിപ്രവൃത്തി കാണ്മാൻ
കുറയും നെഞ്ചിനുറപ്പു നോക്കിവണ്ണം
പറയുംവിധമാഴിയിങ്കലല്ലും
മറവായ്നിന്നുകളഞ്ഞു കർമ്മസാക്ഷി. ൪൦

സുമനസ്സഖിയോടെൻ സുഹൃത്തു കാട്ടും
ക്രമമെന്തെന്നറിയേണമെന്ന ഭാവാൽ,
ഇമപോലുമനങ്ങിടാതെ കണ്ട-
സ്സമയം, ഹന്ത! മരുത്തടങ്ങി പാരിൽ. ൪൧

കൊടുതാം രുജയാലൊരക്ഷരം ചൊ-
ല്ലിടുവാൻ നാക്കു വളഞ്ഞിടാതെ, കഷ്ടം!
വിടുമശ്രുജലപ്പരപ്പിലിത്തീ
കെടുമോ? എന്നു പകച്ചു പൌരരെല്ലാം. ൪൨

ഇര കിട്ടിയതാസ്വദിച്ചു മന്ദേ-
തര ഭാസ്സാന്നു വളൎന്നു വീതിഹോത്രൻ;
സ്ഥിരഭക്തിയൊടാനമിച്ചു, സീതാ-
വരനെച്ചിന്തനചെയ്തു വാഴ്ത്തി വീരൻ:— ൪൩

"ഗരുഡധ്വജ! രാമഭദ്ര! വേദ-
പ്പൊരുളേ! കന്മഷഹീന! കൈടഭാരേ!
കരുണാലയ! ചിത്സ്വരൂപ! ശൌരേ!
തിരുമെയ് കാണണമെപ്പൊഴും, മുരാരേ! ൪൪

നരജന്മമഘാംബുരാശി; ഗൎഭോ-
ദരവാസം, ചപലാൎഭകസ്വഭാവം,
സ്മരദാസ്യ,മശക്ത മേനി, പിന്നെ-
ജ്ജര;—പോരേ വിഷമം? ഭവാന്ധ ഭോഗം! ൪൫

പരിതോഷഭരക്കടൽക്കകത്തും,
പരിതാപാഗ്നി ലസൽപ്പൊരിക്കിടയ്ക്കും,
തിരിയുന്നതു നിൻപദകിട്ടിനാൽ മു-
പ്പിരിയായ് വിശ്വമടക്കമാർദ്രമൂൎത്തേ! ൪൬

സുരസേവ്യ! ഹരേ! സഗദ്ഗദവീ-
ഭരണം നൽകി,യിനിബ്ഭവൽപ്പദത്തിൽ
തന്മോടണവാനെനിക്കു വിശ്വം-
ഭര! നാരായണ! നീ തുണച്ചിടേണം!" ൪൭

ജനമൊന്നു നടുങ്ങി; മന്നിടം നിൎ-
ജ്ജനമാം മട്ടു പടൎന്നു മൌനം;
വിനയാനതനഗ്നിയിൽപ്പതിപ്പാൻ
വിന കൈവിട്ടു കുതിച്ചു; രാമരാമ!!" ൪൮

“ഭാവിച്ചിടൊല്ല, സുമതേ! കഠിനം; സദാ നീ
സേവിച്ചിടും സഹജനങ്ങെഴുന്നെള്ളിടുന്നു;
ഭുവിൽബ്ഭവാനൊരവതാളുമണഞ്ഞിടുമ്പോ-
ളാവിർഭവിക്കുമയിതെ പ്രഭു, രാമഭദ്രൻ.” ൪൯

ദാരിദ്ര്യ മൂർച്ഛിതകുലത്തിനഭംഗഭാഗ്യം
പൂരിച്ചതാകുമൊരു പൈതൽ പിറന്നപോലെ,
നേരിട്ട ദുർദ്ദശയൊഴിഞ്ഞു, ജനങ്ങളെല്ലാ-
മാരിത്തരം പറവതെന്നു മിഴിച്ചുനോക്കി. ൫൦

വാതാത്മജൻ, കപികുലാഗ്രണി, രാമദാസ-
വ്രാതാവതംസമണി, തീവ്രഭുജപ്രതാപൻ,
ജാതാദരം ധരണിയിങ്കലിറങ്ങി, വേഗം
വീതാഘനാം ഭരതനോടറിയിച്ചു സർവം. ൫൧

കാകുൽസ്ഥനെസ്സുജനമാവഴിയിൽ പ്രഹർഷം
തൂകും വിശിഷ്ട പരിചര്യകൾ ചെയ്കയാലെ,
വൈകുന്നതിന്നൊരിടയായ്; പരിവാരപൂർവ്വ-
മാകുന്ന തന്റെ വരവെന്നുമറിഞ്ഞു ലോകം. ൫൨

ആ മന്നിൽ ദ്രുതമുർവ്വരാസുതയോടും
സൌമിത്രിയോടും, മഹാ-
സാമർത്ഥ്യംകലരും കപീശ്വരരൊടും,
ശ്രീരാമനെത്തീടിനാൻ;
കാമം കൌതുകമേന്തിനാരഖിലരും;
ലോകം ഭരിച്ചാൻ പരൻ
ക്ഷേമത്തിൽ; “ഭരതപ്രതീക്ഷ” ഫലവ-
ത്തായാ, നമായം—ശുഭം!

---o---

ഗർവ്വിഷ്ഠനായ പാർത്ഥൻ

കാലാൾപ്പടത്തലകളററു തെറിച്ചു,ചോര-
ച്ചാലാഴിയായൊഴുകിവീഴുമടക്കളത്തിൽ
നീലാംബുജാക്ഷനരുളീടിന തേർത്തടത്തിൽ
ചേലാർന്നു വാണു വിജയൻ, വിജയപ്രതാപൻ. ൧

ഊററത്തൊടേററു തലപൊററിയ നൂററുപേരിൽ-
ക്രൂററക്കുമുററുമുശിരുററ പടപ്പയററിൽ,
ഏററം കയർത്തു കുലയേററിയ കാർമ്മുകത്താൽ
മാററംവരുത്തിയ നരൻ നരസിംഹമല്ലോ. ൨

ഭാരിച്ച ഭാരതവനത്തിലുയർന്നെതിർത്ത
വൈരിപ്രചണ്ഡമൃഗമണ്ഡലമിദ്ധരോഷം
ഭൂരിപ്രശാന്ത ശരദാവകപാവകന്നു
കോരിക്കൊടുത്ത പുരുഷൻ പുരുപൌരുഷാഢ്യൻ. ൩.

ആരബ്ധ വൃത്തി പരിപൂർത്തിവരുത്തി, യിക്ഷ്മാ-
ഭാരം വിടുത്തി,കൃതകൃത്യത ഹൃത്തിലെത്തി,
പ്രാരബ്ധകാലമൊഴിവാ,യുറയിൽക്കിടന്നാ-
വീരൻെറ വിശ്രുതശരാസനമാശ്വസിച്ചു. ൪

കീനാശജൻ, സുകൃതി, ഭാരതചക്രവർത്തി-
സ്ഥാനാനുകൂലമണിപീഠമലങ്കരിച്ചു;
നാനാതരത്തിലനുജാതർ സുഖിച്ചു മേന്മേൽ,
വാനാണ്ട കാർമുകിലകന്നു തെളിഞ്ഞപോലെ. ൫

ചിത്തത്തിലപ്പദവി, ദർപ്പണദൃശ്യമാന-
വിത്തംകണക്കു വിലവെച്ചു, മുകുന്ദരൂപം,
ചിത്തപ്രസാദമയമാശ്രയമാക്കി,മന്നോ-
ർക്കുത്തംസമൌലിമണി വാണിതു, ധർമ്മപുത്രൻ, ൬

അന്നന്നു കൂടിവരുമുന്നതി ദീനരക്ഷാ-
സന്നാഘശീലമവിടെക്കൊരിരട്ടിയാക്കി;
ഔന്നത്യമെന്നതറിയാത്തൊരുശുദ്ധനാണാ-
മന്നൻ; നിറഞ്ഞകുടമെങ്ങു തുളുമ്പിടുന്നു? ൭

ഭ്രാതാക്കളാസ്ഥിതിയിലല്ല; നയാനുസാര-
ശ്രീതാവുമുള്ളമവരിൽക്കുറവായ്ത്തുടങ്ങി;
വീതാമയം കരബലം കുലദൈവമെന്നു
വാതാത്മജാദികളുറച്ചു നടിച്ചു പോന്നു. ൮

മററുള്ള പേരിലൊരു മാററധികം മനസ്സിൽ
പററുന്ന ഫൽഗുനനഹംകൃതി പണ്ടുപണ്ടേ;
മുററും തനിക്കു തണലാം മുരളീധരൻെറ-
"പററും പടൎച്ചയു"മവൻ ബത! വിസ്മരിച്ചു!! ൯

"ചണ്ഡാരുമായുധമെടുത്തവരിത്ര വെള്ള-
ത്തണ്ടാരൊളിപ്പുകരം പരത്തിയതോൎമ്മയില്ല;
രണ്ടാമനില്ലൊരുവനെൻകിട; ലോകമേഴും
കൊണ്ടാടുമെൻ കഥകളെ പ്രളയംവരെയ്ക്കും. ൧൦

ആണത്ത,മേററതിലുറ,പ്പതു നീക്കുവാൻ വ-
ക്കാണത്തിനെത്തുമെവനും കൊടുകാളരാത്രി;
ക്ഷീണക്കു പിൻതുണ; സദാ ത്രിജഗൽപ്പടത്തിൽ
കാണപ്പെടും കനകരേഖയിലെൻെറ നാമം. ൧൧

ഭൂവഞ്ചുമൂൎജ്ജിതജയം സകലം നമുക്കു
കൈവന്നിടും ഭുജപരാക്രമമൊന്നുമൂലം;
ആവശ്യമില്ലതിലൊരന്യസഹായമേതും;
"ദൈവം പ്രമാണ,മിതി കാപുരുഷാ വദന്തി." ൧൨

തത്തുല്യവിക്രമികളായ്ത്തലപൊക്കുവോരാ-
ണത്തുംഗവൈരികളിളാപതികൾക്കു പാരിൽ;
ചത്തും, ചതഞ്ഞുമവർ താഴുകിലാത്മസൌഖ്യ-
മെത്തുന്നു; ഞാൻ വിജിതഭാരതസാൎവ്വഭൌമൻ. ൧൩

ഒററക്കുഡുംബു,മൊരു ചോര,മൊരേ കുളത്തിൽ
പൊററമ്മതൊട്ടു പെരുമാററ,മൊരേ പഠിത്തം;
മററന്യമട്ടിലുമടുത്തവർ തെററു കാട്ടി-
ത്തെററാനു കാലപുരി പൂകിയതെൻ പ്രതാപം! ൮൪

ധീചാതുരീനിപുണരായ് ധൃതശിഷ്യരാമെ-
ന്നാചാര്യരും കുസൃതിയാൽ തല കാഴ്ചവെച്ചു;
ഹാ, ചാമ്പലാണരികളുൾക്കിലെന്റെ കാട്ടം
വാചാമഗോചരമശേഷ പഠിച്ചുണ്ണന്നീതൊാൻ. ൮൫

സ്വന്തം പിതാവുമിവനോടെതിരിട്ടൊടുക്കം
കുന്തംവിഴുങ്ങിയതുകേട്ടവരോർത്തുവെച്ചും;
എന്തിച്ചരിത്ര?മതിലപ്പുറമന്തകാരി-
യെൻ തല്ലുകൊണ്ടു പുകൾമുദ്രകളെത്ര നൽകി! ൮൬

ദാമോദരപ്പട നകത്തു, കനത്ത ചിത്ത-
വ്യാമോഹമാണ്ട മുസലായുധനെക്കുഴക്കി;
കാമോചിതപ്രഥിതരീതിയി,ലേകനാ,യാ-
ക്ഷാമോദരീമണിയെ വേട്ടവനീ വരേണ്യൻ! ൮൭

ദേവാസുരപ്പടനിലം, സുരകേളിരംഗം,
പൂവാടി,തൊട്ടിലഥ,വിൺനദി, കൊയ്ത്തുപാടം;
ശ്രീവായ്ക്കുമെൻചരിത,മീവക ഭിക്കിച്ചാററി-
പ്പോവാതെ പാടിവരുമെന്നതു തീർച്ചതന്നെ. ൮൮

ഏതിന്നുമെൻ കരബലം മതി” — ഏവമോത്തു-
മോതി,പ്രവൃത്തികളിലായതുദാഹരിച്ചും,
വാർതിങ്കളെഗ്രഹണമെന്ന കണ,ക്കൊററററ-
ക്കാർ തിങ്ങി വിങ്ങി വിജയാഭ്രമശുഭ്രമാക്കി. ൮൯

പേരോലുമപ്രണയിനികളൊടായവേപ്പം
വേരോടറുത്ത വിട്ടു,വിശ്വജനാർത്തിഹാരി,
“ഈരോഗമെൻ സഖന വായ്ക്കിലനർത്ഥമുണ്ടാ-
മോരോതരത്തി,”ലിതി ചേതസി തീർച്ചയാക്കി. ൯൦

ആയാസകൃത്യമൊരുപാ,ടതിലേറെ മെയ്യിൻ-
വ്യായാമ,മീവിധമനേകദിനം കഴിഞ്ഞു;
ന്യായാനുസാരമുടനാബ്ദ്ഭുവി സഞ്ചരിപ്പാൻ
മായാമനുഷ്യനൊരുനാളവനെ ക്ഷണിച്ചു. ൨൧

വില്ലമ്പുമില്ല, ഒടരില്ല, കരേറുവാൻ പൊൻ-
പല്ലക്കുമില്ല, പരിചാരകരാരുമില്ല;
അല്ലൽപ്പെടാത്ത വഴി കാൽനട,ക്കൂടെയുണ്ടാ-
മല്ലപ്രമാഥി;കളുകത്തൊടിറങ്ങി പാർത്ഥൻ. ൨൨

യോജിച്ചുചെയ്ത മുറ,ന്തുറവവരോടു മുന്നം
രാജിക്കപോയ കഥ, ഘോരവനാധിവാസം,
ആജിപ്പെരുപ്പ,മരിനാശ,മിവണ്ണമുൾപ്പൂ-
രാജിച്ചുരച്ചുമവർ യാത്രയുടൻ തുടർന്നു. ൨൩

പോകുന്ന പാത വികചപ്രസവസ്ഥിതശ്രീ-
തൂകുന്നു; പക്ഷിനിര പല്ലവി പാടിടുന്നു;
പൂകുന്ന മന്ദപവനസ്പന്ദകൈതവത്താ-
ലാകുന്ന ഭവ്യമരുളുന്നതു ഗോത്രഗത്തം. ൨൪

മെച്ചം മിനുത്തണി നിരന്നു വളന്ന പുത്തൻ-
പച്ചക്കൃഷിക്കുകിലണിഞ്ഞ വയൽപ്രദേശം,
അച്ചന്തമൊന്നു പെരുകുംപടി രണ്ടുഭാഗ-
മുച്ചങ്ങളായ മണിമേടകളും വിളങ്ങി. ൨൫

ഒന്നായുലഞ്ഞു, തല താഴ്മയൊടും കുനിച്ചു
നന്നായ്പ്പഴുത്ത ഫലരാജിയിടയ്ക്കുതിർത്തും,
എന്നാളുമുത്തമജനം പരിപൂജനീയ-
മെന്നായ്ത്തരുക്കളവരെപ്പഥി സൽക്കരിച്ചു. ൨൬

നേരററിടും പ്രകൃതിയാം ജനയിത്രി തന്റെ
നീരന്ധ്രനീലഘനകുന്തളമെന്നപോലെ,
പാരം പടന്നിരുളെഴും ഗഹനങ്ങളും ക-
ണ്ടാരമ്യശീലരൊരു ശൈലതടത്തിലെത്തി. ൨൭

മല്ലാരി മന്ദമരുൾചെയ്തു:—"നടന്നു പാദം
വല്ലാതുലഞ്ഞു, തനുവല്ലി വിയർത്തു വാടി;
തെല്ലാശ്വസിച്ചിടുക നാം; മുകളിൽപ്പതുക്കെ-
ച്ചെല്ലാം,മതേ വഴി നമുക്കു തിരിച്ചുപോകാം. ൨൮

അല്ലിൽപ്പെടാതെ, ഹരചിൽപ്പദപത്മസേവാ-
വല്ലിക്കെഴും മുരടു കണ്ട മഹർഷിമാരെ
നല്ലിഷ്ടചകചഫലമേകി വളർത്തിടുന്ന
ചൊല്ലി,ക്ഷമാധരകുലേന്ദ്രനു ജന്മസിദ്ധം. ൨൯

ചത്താലുമോർമ്മയിലിരിക്കുമനേക മട്ടി-
ലൊത്താശ പണ്ടു പലതും മമ ചെയ്തതാലെ,
ഉൾത്താരിലെൻ പ്രിയസുഹൃജ്ജനവാശശ്രൂഷാ-
മുത്തായ് പ്രസിദ്ധനൊരു ഗൃദ്ധ്രമിഹാവസിപ്പൂ. ൩൦

എന്നിഷ്ടബന്ധുവിനെ വന്നൊരുനോക്കു കാണ്മാൻ
വന്നില്ല ഭാഗ്യമിവനീ നിമിഷംവരെയ്ക്കും;
ഇന്നിപ്രകാരമവിചാരിതമായ് ലഭിച്ചോ-
രുന്നിദ്രഭാഗ്യദശ പാർത്തു കൃതാർത്ഥനായ് ഞാൻ! ൩൧

ലോകം പിറന്നു, ബഹുകാലമിരുന്നു,പിന്നീ-
ടാകണ്ടമാഴിയിലതാണ്ടു നശിക്കുവോളം
ലോകവ്യവസ്ഥിതികൾ പാർത്തറിയുന്ന പുണ്യ-
ശ്ലോകൻ ശുഭാവഹചരിത്ര,നശേഷമാന്യൻ." ൩൨

മല്ലായതാക്ഷനരുളും മധുരാക്ഷരങ്ങൾ-
ക്കുല്ലാസമാർന്നു തരസാ ശരിവെച്ചു പാർത്ഥൻ;
പുല്ലാണ്ട താഴ്‌വരയതിലൊട്ടവർ വിശ്രമിച്ചു
വല്ലായ്മ തീർത്തു ഗിരിതൻ ശിഖരത്തിലെത്തി. ൧൩

രോമം കൊഴിഞ്ഞു,കവിളൊട്ടി,വളന്ന മെയ് നി-
സ്സീമം മെലിഞ്ഞു, മിഴി പീള നിറഞ്ഞു മങ്ങി;
ശ്രീമൽപ്രശാന്തമതിയായ് പതഗാനപദത്തിൽ-
സോമൻ തനിച്ചവിടെ വാഴുകയായിരുന്നു. ൩൪

നീണ്ടാളുകന്ന ദയിതയ്ക്കു വിചാരിതം തൻ-
പ്രാണാധിപന്റെ മുഗ്ദ്ധമെയ് തെളിവാർന്ന പോലെ,
ചേണാർന്ന ചിൽപുരുഷനെക്കഴുകന്ന മുമ്പിൽ-
ക്കാണായ്; പിറന്ന ഫലമാർന്നിതു ധന്യധന്യൻ! ൩൫

"ശ്രീപത്മനാഭ! ഭഗവൻ! നിഗമാർത്ഥവേദ്യ!
പ്രാപഞ്ചികഭ്രമവിമോചന! ദീനബന്ധോ!
ഹാ, പങ്കമററു മമ ജന്മ;മിവണ്ണമെന്നും
താപം കെടുത്തു, കനിവാർന്നുക, തമ്പുരാനേ! ൩൬

തൃക്കാലടിത്തളിരിണപ്പൊടി മൂർദ്ധ്നി വാരി-
ച്ചേർക്കാനു,മാദരവൊടഞ്ജലി കൂപ്പുവാനും,
ഇക്കാലമിത്രവരെയും തിരുവുള്ളമെന്നി-
ലൊക്കാഞ്ഞതഹോ മമ ദുർഭഗതന്നെയല്ലേ? ൩൭

സൽക്കാരമെന്തടിയനർഹതയൊത്തിയുള്ളപോലെ,
ചിൽക്കാതലേ! തിരുവടിക്കു നടത്തിടേണ്ടു?
നിൽക്കാതലഞ്ഞിര തിരഞ്ഞു, ബലം കുറഞ്ഞു,
മൽക്കാലമേവമഴലായ് കഴിയേണമെന്നോ?" ൩൮

ഈമട്ടനർഘമധുരാക്ഷരരത്നമാല്യ-
സ്തോമം കനത്ത കുതുകത്തൊടു കാഴ്ചവെച്ചും;
കാമം നമിക്കുമവനെത്തരസാ തലോടി-
പ്രേമസ്വരൂപി ഹരി, കോമളമിത്ഥമുരച്ചു:— ൩൯

"സ്ഫാരപ്രസന്നസുകൃതാലയ! സജ്ജനൗഘ-
ക്ഷീരക്കടൽക്കണിമതേ! കുശലീഭവ ത്വം
നീരന്ധ്രമുണ്ടുമയി താവക ചാരുമൈത്രീ-
സാരാന്ധിരസ്മൃതി, പരസ്പരമേവമല്ലോ. ൪൦

വീതാഘവൃത്തി,പരചിൽപ്രണയസന്മതി,സർവ-
ഭൂതാനുകമ്പ, നിഖിലാന്തരതാപനാശം;
ഏതാദൃശോത്തമഗുണാവലി പൂണ്ടൊരാളി-
ലേതാമയം പെടു?മവൻ സുഖിതന്നെ നിത്യം. ൪൧

ജന്മത്തിനൊത്തവിധമാം വിധി നിശ്ചയിച്ച-
കർമ്മങ്ങൾ നീക്കുവതിനാർക്കുമെളുപ്പമാമോ?
ഇമ്മട്ടു താൻ മമ ചരിത്രവു;മെത്രതന്നെ
ശർമ്മംകൊതിക്കിലു,മതോ ബഹുതരാസാദ്ധ്യം! ൪൨

അന്നന്നു മൽപ്രിയസുഹൃത്തിനെ വന്നു കാണ്മാ-
നെന്നന്തരംഗമതിയായുഴറാറുമില്ല;
വന്നാക്കഴുക്കുകൾ നിമിത്ത,മതിന്നു,നാളെ-
യെന്നാങ്ങു പോന്നു; പരിഭവിക്കരുതെന്നിലേതും." ൪൩

ആ നന്ദജന്റെ തിരുവായ്മൊഴി കേട്ടു, നന്നൂ-
ണ്ണാനന്ദബാഷ്പമതിവാർത്തു,മനം കുളുർത്തു;
പീനപ്രതാപനിധി ഗൃദ്ധ്രവരൻ തിരിഞ്ഞ-
ന്നൂനം ധനഞ്ജയനെ നോക്കിയുരച്ചു മന്ദം:— ൪൪

"എൻതമ്പുരാനൊരിണയാം,മരികത്തിലാരീ-
സ്വന്തം സുഹൃന്നില ലഭിച്ച മഹാനുഭാവൻ?
അന്തർഗ്ഗതത്തിലടിയനറിവീല, ചിത്രോ-
ദന്തം കുറച്ചടിയനോടരുൾചെയ്തിടാമോ?" ൪൫

"ഹാ,വിസ്മയം, ഖഗപതേ! ഭവദീയ വാക്യ-
മീവിശ്വവീരനെ ഭവാനറിവില്ലയെന്നോ?
ഭൂ വിൺതലങ്ങളിലടച്ചുമിവന്റെ കീർത്തി-
ശ്രീ വിങ്ങി; വിക്രമമഹാർണ്ണവമീ മഹാത്മൻ. ൪൬

വില്ലാളികൾക്കു നടുനായകമത്രമാത്ര-
മല്ലാ,വിരോധിജനശൈലനിശാതവജ്രം;
എല്ലായ്പൊഴും മമ സഹായി,പരാക്രമത്തിൽ
പുല്ലാണിവന്നു പരമേശ്വരബാഹുവീര്യം! ൪൭

'നാമം ധനഞ്ജയ,'' 'നരനാകിലീദൃശ്രിതാശൻ,''
''കേമൻ കിരീടിയിവ,'' 'എന്തതുകൊണ്ടു വീര്യം?'
''സാമർത്ഥ്യരാശി,സുജനാശ്രയനാണിവൻ;'' 'ഹേ!
ഭൂമണ്ഡലത്തിലുള്ള കേൾവി കപീശനല്ലേ?'' ൪൮

വമ്പൻ, വിശാലഹൃദയൻ, വിബുധർക്കു പണ്ടേ
മുമ്പൻ. മഹാരഥനിവൻ, ബത, ജിഷ്ണുവത്രേ;"
"ഉമ്പർക്കധീശനിവനോ? തിരുവുള്ളമെന്നിൽ-
കമ്പം കടത്തരുതു, ഞാനനഭിജ്ഞനല്ലോ." ൪൯

"ശ്രീമിന്നുമിപ്പുരുഷകേസരികൃഷ്ണനാം," "ഞാൻ-
സ്വാമിക്കതോന്നലിധയെന്നു ജഗൽപ്രസിദ്ധം,"
"ഭൂമിക്കു ഭൂഷണമിവൻ," "ശരിതന്നെ, മന്നോ-
ർക്കാമിപ്രശസ്തി" "നൃപനാണിവ," "നേതു വംശ്യൻ?" ൫൦

"എന്നാ, ലിവൻ കുരുകുലോത്തമ, നൂഴിപാലൻ,"
"ഇന്നാട്ടു വാഴ്‌വതു സുയോധനനെന്നു കേൾപ്പൂ;"
"നന്നായരാതികളെയീ വിജയൻ ജയിച്ചാൻ,"
"എന്നായിരുന്നു ജയ, മെന്നു നടന്നു ജന്യം?" ൫൧

കൊള്ളാ, മിതെന്തു കഥ! വൻ പടവാർത്ത കാതിൽ-
ക്കൊള്ളാതെയില്ല, ദൃഢമീയുലകത്തിലാരും;
ഉള്ളാന്നു നൂറവരെ വെന്നഥ ഭാരതോർവ്വി-
ക്കുള്ളാധി തീർത്തു വിലസുന്നിതു പാണ്ഡവന്മാർ. ൫൨

പെയ്യും നിണപ്പൊലിമ, ശീഷ്മകനു നൃത്തം-
ചെയ്യും ശരീരചയ, മൂർജ്ജിതഭേരിനാദം;
ഇയ്യുള്ള മട്ടടർനിലത്തു നടന്നതിന്നു
കയ്യും കണക്കുമെവനും പറയാവതല്ലേ." ൫൩

"ഘോരാരയോധനമിപ്പടിക്കിതിനിട-
യുണ്ടായതെന്നാ, ലൊലി-
ച്ചാരാലിങ്ങണയും ദൃഢം നിണനദം,
മേന്മേൽപ്പിണക്കൂട്ടവും;
നേരായന്തിവരെയ്ക്കുമനേകദിനമായ്-
പ്പൈദാഹസംക്ലിഷ്ടനാ-
യീരാജ്യത്തലയുന്നു ഞാൻ, മുരരിപോ!
കൊറ്റൊന്നു കിട്ടീല മേ." ൫൪

ശ്രീരാമൻ ദശകന്ധരാദികളുമായ്-
ത്രേതായുഗത്തിൽ പ്പുരം
പോരാടീട്ടിനകാലമെത്ര സുഖമാം-
വണ്ണം കഴിഞ്ഞെന്നിവൻ!
മാറാതാർത്തിപെടുന്ന പക്ഷിയുടെ പൈ-
പോലും കെടുക്കാതിരു-
ന്നോരായുദ്ധവിശേഷമോ, വിജയമോ,
വാർത്തുണ്ട, ലക്ഷ്മീപതേ!" ൧൭

പാരം പൃച്ഛിച്ചുകൊണ്ടാക്കഴക,നിതി കഥി-
ക്കുന്നതുത്തുംഗലജ്ജാ-
ഭാരം കയ്ക്കൊണ്ടു കേട്ടു,കലിശധരസുത-
ന്നുള്ള ദർപ്പം ശമിച്ചു;
വീരൻതാണാനമിച്ചാൻ ഖഗകുലവരനെ-
ച്ചാരുമായാവിഹാരാ-
ഗാരൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോട്ടും ഗിരിശിഖരതലം
വിട്ടിറങ്ങിത്തിരിച്ചു. ൧൮

——(ഠ)——

മണ്ഡോദരി

പൂർവ്വഖണ്ഡം.

(കേക)

വക്കൊന്നക്കൊട്ടും തീയിലക്കാലം ജഗത്തിനെ
മുക്കാലും തപിപ്പിച്ച മുഷ്കാളും മഹാരഥൻ
മുക്കണ്ണാചലംപോലുമക്കയ്യിൽക്കളിക്കുവാൻ
തക്ക കന്ദുകമെന്ന ധിക്കൃതി കാണിച്ചവൻ
കൈത്തലം തരിക്കയാൽത്താപസന്മാർക്കുംസഹി-
ക്കാത്തവേദനചേർത്ത ദൈത്യസത്തമൻ,വീരൻ,
കീർത്തിമാൻ,കലിമലചേഷ്ടകൾക്കവതാര-
മൂർത്തിയെന്നഭിധാനം ചാർത്തിയ ദശാനനൻ,

താരുണ്യം തികഞ്ഞുള്ള പൂരുഷപ്രവരനായ്-
ത്തീരവേ, യെന്നെയാളിയിത്തരം നിരൂപിച്ചാൻ:—
"വെണ്ണിലാവൊളിപ്പൂരപ്പൂമ്പുകഴ്പ്രകാശവും,
വിണ്ണിനെ വിറപ്പിച്ച വിക്രമപ്രഭാവവും,
മാനവും, മഹത്ത്വവും, മേദിനീപതിത്വവും,
ദാനവാധീശത്വവും, സത്കലാപാണ്ഡിത്യവും,
ഇത്തരമസാധാരണങ്ങളാമെൻമഹിമതൻ രാശി-
ക്കൊത്തവനിവനല്ലാതില്ല മറ്റൊരുവനും;
രൂക്ഷരാം രിപുക്കൾക്ക് രാവണനെന്നുള്ള മൂ-
ന്നക്ഷരം മാത്രം പോരും ദുർമ്മദമകറ്റുവാൻ;
ദൃപ്തന്മാരായുള്ള ദേവകളശേഷമി-
ങ്ങടപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞില്ലേ ദേവലോകാധിപത്യം;
ശക്രനോടതിക്രമമെന്തെന്നോ? മുകുന്ദന്റെ-
ചക്രമുണ്ടവന്നൊരു പിൻതുണ, യെന്ന വാക്യം
കേവലം വ്യാമോഹമാം; മാലിനം മിഴികളു-
മാവതോളവുമശ്രുമാരിയിൽ കുളിക്കവേ,
കണ്ടു, കണ്ടില, യെന്നു കണ്ണടച്ചുറക്കമാം
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻ; കൊള്ളുമിത്തരം ചങ്ങാതിത്വം!
തന്നെക്കാൾ മികച്ചുള്ള മാന്യരോടായോധനം
നന്നല്ലെന്നവനോർത്തതിനെയാണിപ്പൊഴും;
കാമദായകിയായ കാമധേനുവും, ശുഭ-
ശ്രീമയം മന്ദാരവും, നന്ദനമലർക്കാവും,
മാമകാധീനങ്ങളാം കോമളവസ്തുക്കളൊക്കെ
സീമയില്ലെല്ലാമെന്നു സർവ്വസമ്മതമല്ലോ;
വിത്തേശാനുജനെന്ന നാമത്തെയൂനംകൊണ്ടു
വിത്തേശാഗ്രജനെന്നായ്ത്തിരുത്തിച്ചമച്ചു ഞാൻ!
മംഗളാത്മകം, മമ ജീവിതചരിത്രത്തി-
ലിങ്ങനെ കഴിഞ്ഞിതു ധന്യമാമിമഖണ്ഡം;
നട്ടുച്ചക്കെരിഞ്ഞീടുമർക്കനെക്കണക്കെയും,
വൃഷ്ടിയിൽ വർദ്ധിച്ചീടും വൻനദികണക്കെയും,
പാവനപ്രശോഭനമായിട്ടും പരിപൂർണ്ണ-
യൌവനം നിമിത്തമായ് പകന്ന കളേബരം;
ഇമ്പമറ്റരികളെപ്പമ്പരം പറപ്പിച്ചു-
വമ്പനിന്നിതാ മലരമ്പനെപ്പേടിക്കുന്നു;

ഐഹികക്ഷേമങ്ങൾക്കു നേർവഴി കാട്ടീടുന്ന
ഗാർഹസ്ഥ്യം നമുക്കിനി യോഗ്യമാണെല്ലാംകൊണ്ടും;
വീര്യശാലികളായോരൊക്കെയും കാലോചിത-
കാര്യമാചരിക്കുന്നു,മാര്യധർമ്മജ്ഞരേവം;
ദൈത്യവംശാധീശന്റെ മൈത്രയും, മഹിമയും,
കീർത്തിയും, മഹാഭാഗ്യപൂർത്തിയും, പ്രഭുത്വവും,
വീതിച്ചു വാങ്ങീടുവാൻ തക്കതാം “മധിരയാഗ”-
മേതൊരു വനിതയ്ക്കാണീശ്വരൻ വിധിച്ചതും!
ചൊല്ലെഴും കുലം, വിദ്യാ, വിത്തമെന്നിവയെക്കാൾ
വല്ലഭനിച്ഛിക്കുന്ന സൌഭഗം ഗൃഹിണിയിൽ;
മൽപ്രിയാപദത്തിങ്കലസ്സുരസ്ത്രീകൾക്കുമു-
ണ്ടെപ്പൊഴുമകക്കാമ്പിലപ്രമേയമാം പ്രേമം;
വൈരിപക്ഷത്തിൽനിന്നു നാരിയെ വരിച്ചെന്നാൽ
ഭൂരി ദുർഘടമുണ്ടാം ഭാവിയിൽ ബഹുവിധം;
എന്നുമ,ല്ലമരികൾക്കുള്ളതാം ദുരാചാര-
മെന്നുമെൻ കുലത്തിന്റെ കേളിയെക്കളഞ്ഞീടും.
ഇന്ദിരയ്ക്കൊരു ഭർതൃമന്ദിരമുണ്ടെന്നല്ലാ-
തന്യപത്തനങ്ങളിൽ ചെന്നവളിരിക്കുന്നു;
സാരസോത്ഭവനെക്കാൾ ഭാരതിക്കതിപ്രിയം
സൂരികളോടെ,ന്നേഴുപാരിലും പ്രസിദ്ധമാം.
ഹിമവൽക്കുമാരിക്കു മാത്രമിക്കുചേഷ്ടിത-
ഭ്രമമി,ല്ലവളല്ലോ തരുണീശിരോമണി.
വായ്ക്കുമുത്തമലാവണ്യത്തിനാലവളുടെ-
നേക്കു നില്ക്കുവാനിവരാരുമേ പോരാ,ന്യൂനം.
കണ്ണിന്നുത്സവമാമപ്പെണ്മണിയാളെ നെററി-
ക്കണ്ണന്നു കൊടുത്ത കൈ—കഷ്ടമേ, കഷ്ടം കഷ്ടം!
അന്നരാജനാണരവിന്ദിനീലീലോചിതൻ;
മന്നനാണമൂല്യമാം രത്നത്തിന്നവകാശം;
നാട്ടിലെങ്ങുമേ കാണാക്കോലവുമേന്തി, പ്രേതം
കാട്ടിലാപ്പെടുന്ന പാമ്പാട്ടിയെസ്സേവിക്കുവാൻ,
ഉണ്ടാവാമതിബന്ധം; പിച്ചകവല്ലിക്കൊരു-
കണ്ടകദ്രുമം പററിച്ചേരുവാനെളുതാമോ?

ഒന്നുരണ്ടല്ല, നാനാ സംഗതികളാലുമ-
ക്കണ്ണൽനേർമിഴി നമ്മോടൊക്കവാനുചിതയാം;
ബാഹുവിക്രമംകൊണ്ടീ മോഹവും സാധിപ്പതു
സാഹസം; കനൽക്കണ്ണനല്ലയോ മൃത്യുഞ്ജയൻ!
ചെന്നു, കാലിണ കുപ്പിക്കാമിതമറിയിച്ചാൽ
ഇന്ദുശേഖരനിങ്ങു തന്നിടും മനോരഥം;
സേവകന്മാർക്കായ് തന്റെ ജീവനെപ്പോലുമേകാൻ
കേവലം മടി മഹാദേവനില്ലല്ലോ, പണ്ടേ.
ഇക്ഷണം പുറപ്പെട്ടു പോകുവൻ, തപംചെയ്തു
ദക്ഷസൂദനപ്രസാദത്തോടും മടങ്ങുവൻ;"
പിന്നദ്ദുർമ്മദത്തിന്നു കേന്ദ്രമായ് കൃത്യാകൃത്യ-
ജ്ഞാനലേശവുമില്ലാതീദൃശം വിചാരിച്ചും,
വെള്ളിമാമല നോക്കിപ്പോയിതു, മഹാദുഷ്ട-
പ്പുള്ളിമാനരക്കർകോ,ന്നൊക്കെയും ദശകണ്ഠൻ.
ശങ്കരാചലപാർശ്വം പ്രാപിച്ചു, സമാധിയിൽ
തൻകരളുറപ്പിച്ചു, വൻതപസ്സാരംഭിച്ചാൻ;
നിന്ദിതാഭീഷ്ടങ്ങളാം വൈരികൾ കടന്നീടു-
മിന്ദ്രിയദ്വാരങ്ങളെബ്ഭദ്രമായ് ബന്ധിച്ചുമേ,
പ്രണവസ്വരൂപനായ്, പരമേശ്വരനായ്, നിർ-
ഗ്ഗുണനായ്, ഗുണവാനായ്, കരുണാസമുദ്രമായ്,
മൂർത്തിഭേദേന മൂന്നു മൂർത്തികളായൊരാദി-
മൂർത്തിയായ്, മുനിമാരുമോരാത്തൊരവ്യക്തനായ്,
പാതകക്ഷമാധരവജ്രമാം മഹേശന്റെ-
പൂതവിഗ്രഹം തന്റെ ചേതസ്സിൽക്കുടിവെച്ചും,
പാദത്തിൻപെരുവിരലഗ്നിഹോതിയിലൂന്നി-
പ്പാദപത്തടിപോലെ തന്നെത്താൻ മറന്നുമേ,
ദാരുണ സമാധിയോട്ടേറെനാളനുഷ്ഠിക്കെ-
ക്കാരണാത്മകനാവിർഭവിച്ചു, ചോദിച്ചിതു:—
"മങ്ങലില്ലാതെ നമ്മോടിംഗിതം പറകെടോ,
മംഗളം ഭവതു തേ; തുംഗവിക്രമനിധേ!
മുന്ന,മംബുജാസനനിഷ്ഠിച്ച വരങ്ങളെ-
ത്തന്നിതു, ഭവാനിപ്പോൾ വേണ്ടതായെന്തൊന്നുള്ളു?"

തൃക്കഴൽത്തളിരിണ വന്ദിച്ചു, വിനീതനാ-
യുരുക്കളും തെളിഞ്ഞവനഗ്രനോടുണർത്തിനാൻ:—
"നിന്തിരുവുള്ളത്തിലിസ്സേവകൻ യാചിപ്പതു
പന്തിയല്ലെന്നുവെയ്ക്കാതെകണം ദയാനിധേ!
എൻപുരാന്റെ ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയാം ദാക്ഷായണി-
ത്തമ്പുരാട്ടിയെക്കനിഞ്ഞേകേണമടിയനായ്"
ചിത്തത്തിൽക്കുറച്ചൊന്നു ചിന്തിച്ചു, ദശാസ്യന്നു
ഭക്തവത്സലൻ നിജ ദേവിയെ നൽകീടിനാൻ;
സത്വരം കുതികൊണ്ടു ഗൌരിയോടൊപ്പം, മദ-
മത്തനായ്, കൃതാർത്ഥനായ്, കശ്മലൻ; ചിത്രം, ചിത്രം!!

——o——

മണ്ഡോദരി

ഉത്തരഖണ്ഡം.

(കളകാഞ്ചി)

അപരിമിതരുചികലരുമചലസുത കയ്ക്കലായ്
ആനന്ദമേന്തിനാനാശരാധീശ്വരൻ;
ദുരിതമയചരിത,നവനാകാശമാർഗ്ഗമായ്-
ദ്ദുർവ്വാരഗർവ്വം കലർന്നു തിരിച്ചുതെ;
ഖരകിരണനികടഭുവി പറവകളടുക്കുമോ?
കത്തുന്ന തീക്കട്ട കയ്യാലെടുപ്പതോ?
കൊടിയ മദമുടയ മതി കാട്ടുന്ന പാതയിൽ
കർക്കശന്മാർക്കു സഞ്ചാരം, നിസർഗ്ഗജം;
സമവിഷമദശകളറിവതിനു ലവലേശവും
സാധിക്കുമോ, നോക്കഹങ്കാരബുദ്ധിയാൽ?
ദശവദനവശഗ നില ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചു,
ദുഃഖാർത്തയായ്ത്തീർന്നു ദുർഗ്ഗയാളെത്രയും:—
"കുമതിജനകുസൃതികളിലനിശമനുകമ്പ,യെൻ-
കാന്തനുണ്ടാകുന്നു, കാലദോഷത്തിനാൽ;

തിരുചരണ സരസിരുഹമാശ്രയിപ്പോർക്കു നി-
സ്തുല്യസന്താനമെന്നുള്ളൊരു സംജ്ഞയിൽ,
ഖലവിപിന ദവദഹനനെന്നുള്ള പേരിനു
കേളിയില്ലെന്നോ ഭവിച്ചു? പശുപതേ!
സുരമുനികളിരവു പകലിവനുടെ ദുരന്ത ദു-
സ്സാമർത്ഥ്യമേററം പറഞ്ഞിട്ടും, മുന്നമേ;
സ്മരദമന! ഭവദമലപാർഷദന്മാരുമി-
സ്സാഹസാചാരം പൊറുക്കുമോ, മല്പതേ!
പുരുരുചിര നറുമലർ കപിക്കെന്നപോലെയും,
പനിത്തടിയന്നു പൊന്മാലപോലെയും,
ദലിതനയ,മിവളെയൊരു പൈക്കുട്ടിയെപ്പോലെ,
ദാനവാദ്ധ്യക്ഷന്നു ദാനംകൊടുക്കുവാൻ,
കരുതിനൊരു കരളുള്ള ഫലത്തിലായ് ത്തീർത്ത തു-
ച്ചൈകകളീരണ്ടിൽ പിഴച്ചതേ,തിശ്വര!
വിരഹരുജയിലുഴറുമെയുമരനിമിഷമേൽക്കാതെ
വാമാങ്കവല്ലിയായ് വാഴുന്ന സാദ്ധ്വിയെ,
കാമമതിക്രൂരനപരന്നായ് സമർപ്പിച്ച-
കർമ്മം, സദാചാരധർമ്മവിദ്ധ്വംസനം!
അവനവന മമതയെഴുമമലശുഭവസ്തുക്ക-
ളാരുമപേക്ഷിച്ചിട്ട,മാരപേക്ഷിക്കിലും?
കദനഹര! തിരുവടിയെ വിട്ടുവതിലുമുത്തമം
കാളകൂടം കുടിച്ചീടുന്നതല്ലയോ?"
തുഹിനഗിരിതനയയുടെ മനസി ജലരാശിയിൽ-
ത്തല്ലുന്ന കല്ലോലമാലകൾ പോലവേ,
കടുഗഹന കദനനിനവോരോന്നുയർന്നു, തൻ-
കാന്തം തളർന്നിളംതാരെന്ന മട്ടിലായ്;
ഉലകഖിലമിളിപൊടിയുമിടിയൊടു സമാനമ-
ത്യുച്ചം ജയാരാവഘോഷം മുഴക്കിയും,
വിബുധരുടെ കുലമരുതി വരുമാറു ഗണിച്ചു,മാ-
വാനിൽക്കലങ്ങാതെ കോട്ടകൾ കെട്ടിയും,
അമിതബലമിയലുമരിവൃന്ദങ്ങളെപ്പിടി-
ച്ചമ്മാനമാട്ടുന്ന ചിത്രം കുറിച്ചുമേ,

സുതനു ഗിരിസുതയൊടിട ചേരുവാൻ വേളിക്ക
സന്മുഹൂർത്തം മനക്കാമ്പിൽത്തിരഞ്ഞുമേ,
കളലളിതകനകമണിമേടയും നിർമ്മിച്ചു
കാമാനുകൂലം സുഖിപ്പാനുറച്ചുമേ,
എതിരുലകിലൊരുവനിവനില്ലെന്ന നാട്യത്തി-
ലെത്രയും വേഗേന പോയാൻ ദശാനനൻ.
വളരുമഴലൊഴിയുവതിനവിരളസമാധിയാൽ
വൈകുണ്ഠദേവനെദ്ധ്യാനിച്ചു ശങ്കരി:—
"നമിതസുരമുനിനികര! മൂലോകദാരുവിൻ-
നാരായവേരായ നാരായണ! പ്രഭോ!
നവനളിനദളനയന! നിഖിലജഗതീപതേ!
നാന്മറക്കാതലേ! നിത്യം നമാമ്യഹം;
പലകുറിയുമമരരുടെ മുറവിളികൾ കേട്ടു,തൽ-
പ്പാരവശ്യം കളഞ്ഞീടുവാൻ വേണ്ടിയും,
ധരണിയുടെ ഭരമറുതി ചെയ്തും, ഗതാഘമാം-
ധർമ്മസംസ്ഥാപനം ചെയ്യുവാൻ വേണ്ടിയും,
കരുണയൊടു മഹിത ദശരൂപങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ട-
കൈവല്യമൂർത്തേ! കടാക്ഷിക്ക, സാമ്പ്രതം;
മദനരിപു, കമലഭവ, ശതമഖമുഖാമര-
ന്മാർക്കും തിരിയാത്ത താരകബ്രഹ്മമേ!
സുലഭഗുണസദന! മുനിഹൃദയമണിദീപമേ!
സംസാരവാരാശിപോതമേ! ദൈവമേ!
അടിപണിയുമവരിലതിർകവിയുമനുകമ്പയാ-
ലയ്യോ! ചതിച്ചു മാം ചന്ദ്രചൂഡൻ, പ്രിയൻ!
ദയിതയുടെ നിലയിവളിലരുളുവതിനീ മഹാ-
ദുഷ്ടൻ കൊതിക്കുന്നു, ദാനവാരേ! ഹരേ!
സദയമിഹ തരിക തുണ, ജവമൊടു, സഗർവ്വിതൻ-
സങ്കടം കണ്ടു നീ മിണ്ടാതിരിക്കയോ?
വരദ! തവ പരമപദ പാരിജാതം പരം
വാഴ്ത്തീടുമെന്നെ നീ കാത്തുകൊള്ളേണമേ!"
ദശവദന,നതുപൊഴുതു, ധരണിയിലിറങ്ങിയ-
ദ്ദേഹക്ലമം തീർക്കുവാനായ് തുനിഞ്ഞിതു;

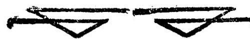
മതി പെരിയ കിഴവനൊരു ഭൂസുരാഗ്രേസരൻ
മന്ദം നടന്നു, തൻ മുന്നിലെത്തീടിനാൻ;
മധുരമൃദുഹസിതമൊടു മലമകളെ നോക്കിയും
മാന്യൻ നിശാടപ്രവീരനോടോതിനാൻ:—
"പുതുമയിതു! പുതുമയിതു! പരമശിവപത്നി നിൻ
പാട്ടിലായെന്ന മട്ടുണ്ടു, രക്ഷഃപതേ!
അതുല നിധി വിലയുമൊരു നിധി നിജകരത്തിൽനി-
ന്നന്ധനെന്നാകിലും, സന്ത്യജിച്ചീടുമോ?
പരനു നിജ ദയിതയുടെ ഭർത്തൃത്വമേകുന്ന
പൂരുഷൻ പാരെഴിലെങ്ങു,ണ്ടതോർക്ക നീ,
മയപുരിയിലചലജയെ വടിവൊടു മറച്ചുമീ-
മായാപ്രയോഗം നടത്തി ഗംഗാധരൻ!
കരൾ കവരുമൊരു വധുവെ മുമ്പിലാക്കീട്ടു, നിൻ-
കണ്ണിൽ പൊടിയിട്ടു പോയാൻ പുരാന്തകൻ!
വിടുക ജവമിവളെ; മയപുരിയിലതിഗൂഢമായ്-
വാഴുന്ന ഗൌരിയെക്കയ്യേറുകൊൾകെടോ;
കൊതി മനസി കുറയുമൊരു വസ്തു നന്നെങ്കിലും
കൈക്കൊള്ളുമാറില്ല, പണ്ടേ, മഹാജനം;
അരികളുടെ മിഴിയിലിതു പെടുവതിനു മുമ്പി,ലീ-
യന്തണൻ കണ്ടു നിൻ ഭാഗധേയത്തിനാൽ"
ചലിതരസമിതി മൊഴികൾ കേട്ടു മൃത്യുഞ്ജയൻ
ചെണ്ടകൊട്ടിച്ചതായ് ചിന്തിച്ചു, രാവണൻ,
വഴിനടുവിലിവളിവിടെ വാഴ്ക,യെന്നായ് മയാ-
വാസവും നോക്കിത്തിരിച്ചാൻ, കുപിതനായ്;
മതിശകലധരനൊടുമയൊന്നു സുഖാന്വിതം
മൂന്നു ലോകങ്ങളും സുപ്രസന്നങ്ങളായ്;
അവനിസുരശിരസി നവമലർ മഴ ചൊരിഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടപ്സരസ്ത്രീകളും നൃത്തമാടീടിനാർ;
സകലജഗദുദയലയഹേതുഭൂത! പ്രഭോ!
സച്ചിന്മയാകൃതേ! ശൌരേ! രമാപതേ!
മകരമിഴിയൊരു വധുവെ മയനുടെ തനൂജയായ്
മായാമയൻ തന്നെ നിർമ്മിച്ചു വെച്ചിതു;

മഹിതഗുണചരിതയുടെ പാണിഗ്രഹം ചെയ്തു,
"മണ്ഡോദരീ" യുതം വാണു ദശാനനൻ.

* * * * * * *

രമണിയൊടു പരമശിവ,നാത്ത കൌതൂഹലം
രാമായണംകഥാ വർണ്ണനം ചെയ്യവേ,
വരവിരഹകദനമൊടു ലങ്കയിൽ ദുർദ്ദശാ-
വാത്സാലകപ്പെട്ട പത്നിയെത്തേടുവാൻ
രഘുതിലക, നനിലജനെ വിട്ടാ,നവൻ ചെന്നു
രാക്ഷസാധീശപുരാഗാരത്തിലൊക്കെയും
തിരയുമളവൊരു മുറിയിലുത്തുംഗനിദ്രയും
തേടിത്തളൎന്നുള്ള മട്ടിൽക്കിടന്നിടും
സുദതനു, മയതനുജ, കപിവരനു കാഴ്ചയിൽ
സീതയാണെന്നുള്ള ശങ്ക തോന്നിച്ചതായ്,
രജതഗിരിനിലയനരുചെയ്താൻ:—"അതെന്തുവാൻ,"
രുദ്രാണി ചോദിച്ചു:—"സംശയം തോന്നുവാൻ?
മമ രമണ! ധരണിജയൊടാശരസ്ത്രീയായ
മണ്ഡോദരിക്കു സാദൃശ്യം ഭവിക്കുമോ?"
മയമകളുമവനിജയു, മുരഗവരശായിതൻ-
മായാബലത്തിൻ ഫലങ്ങ,ളെന്നീവിധം
ഭവിക കഥ ഭഗവതിയൊടരുളി ഭഗവാൻ, ഭവൻ;
ഭവ്യം ഭവിക്കുമേ മാലോകരിൽ ഭൃശം!

സമാപ്തം.

കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി